

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Kandidatuppsats HT12

Skulle Öresundsregionen gynnas av en gemensam dansk- svensk valuta?

- En makroekonomisk studie

Författare:
Emilie Nord
Sara-Li Winter Johansson
Handledare:
Pontus Hansson

Förord

Idén till att skriva en uppsats om Öresundsregionen uppkom då vi som boende och uppväxta i regionen har upplevt dess kraftiga framväxt och potential. För en fortsatt positiv utveckling i regionen anser vi att vissa hinder måste överkommas. Ett av de hinder som vi har uppmärksammat är det faktum att det finns två olika valutor i regionen, vilket vi tror kan utgöra problem i en redan djupt integrerad region.

Vi vill rikta ett tack till vår handledare Pontus Hansson för stöd och hjälp under uppsatsens gång. Även ett tack till Anders Olshov på Öresundsinstitutet och Karin Olofsdotter vid Lunds Universitet samt Elsebet Fristed och Klas Andersson på Öresundskomiteen för deras medverkan i intervjuer.

Sara-Li Winter Johansson och Emilie Nord

Lund, januari 2013

Sammanfattning

Öresundsregionen är en djupt integrerad region som utgörs av södra delen av Sverige och östra delen av Danmark. Länderna sammanbinds av Öresundsbron som går mellan städerna Malmö och Köpenhamn och dagligen pendlar över 20 000 människor över sundet. Länderna har idag olika valutor och därmed olik valutapolitik, något som kan upplevas som ett hinder för vidare integration i regionen.

Syftet med denna uppsats är att undersöka om Öresundsregionen hade gynnats av en gemensam dansk-svensk valuta. Robert Mundells teori om optimala valutaområden används för att analysera huruvida Sverige och Danmark utgör ett optimalt valutaområde. Därefter diskuteras vilka positiva och negativa effekter som kommer av en valutaunion, ur ett Öresundsregionsperspektiv. För undersökningen används en metod där statistisk data analyseras utifrån erkänd teori angående valutaunioner och dess effekt. Även en kvalitativ metod, i form av intervjuer används för att komplettera analysen.

Undersökningens resultat visar att Sverige och Danmark utgör ett optimalt valutaområde och att de positiva effekter som kommer av en gemensam valuta överväger de negativa för just Öresundsregionen. Huruvida så även är fallet på nationell nivå kommer att diskuteras i ett avslutande avsnitt.

Nyckelord: Öresundsregionen, optimalt valutaområde, valutaunion.

Abstract

The Öresund region is a deeply integrated region linking southern Sweden and eastern Denmark. The countries are joined by the Öresund Bridge that runs between the cities Malmö and Copenhagen and over 20 000 people commute daily between the two countries. Today the countries have different monetary policies and currencies, which can be perceived as an obstacle to further integration within the region.

The purpose of this paper is to examine whether the Öresund region could benefit from a joint Danish-Swedish currency. Robert Mundell's theory on optimum currency areas is used to analyse whether Sweden and Denmark forms an optimum currency area or not. Further the positive and negative effects of a monetary union from an Öresund Perspective is discussed. A method where statistical data is analysed based on recognized theory regarding monetary unions and its effect were used in the survey. A qualitative approach, in the form of interviews was used to supplement the analysis.

The result of the survey shows that Sweden and Denmark is an optimum currency area and that the benefits, with a single currency in the Öresund region, outweigh the disadvantages.

Keywords: Öresund region, optimum currency area, monetary union.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	6
2. TIDIGARE STUDIER	8
3. ÖRESUNDSSAMARBETET	11
3.1 ÖRESUNDSSAMARBETET IDAG	11
3.2 UTMANINGAR FÖR ÖRESUNDSREGIONEN	12
4. VALUTAPOLITIKEN I SVERIGE OCH DANMARK.....	13
5. METOD	15
5.1 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	15
5.2 DATA	16
6. TEORETISK REFERENSRAM.....	17
6.1 VALUTAUNION	17
6.2 MUNDELLS TEORI OM OPTIMALA VALUTAOMRÅDEN	18
6.2.1 Landspecifika kriterier	20
6.2.2 Unionsspecifika kriterier	20
6.2.3 Kritik mot Mundells teori om optimala valutaområden	24
6.2.4 Sammanfattning av Mundells teori.....	24
6.3 POSITIVA OCH NEGATIVA EFFEKTER AV EN VALUTAUNION.....	25
6.3.1 Positiva effekter av en valutaunion.....	26
6.3.2 Negativa effekter av en valutaunion	27
6.3.3 Sammanfattning av positiva och negativa effekter av en valutaunion	29
7. RESULTAT.....	30
7.1 MUNDELLS TEORI OM OPTIMALA VALUTAOMRÅDEN	30
7.1.1 Landspecifika kriterier	30
7.1.2 Unionsspecifika kriterier	34
7.1.6 Sammanfattning av resultat för optimalt valutaområde.....	42
7.2 POSITIVA OCH NEGATIVA EFFEKTER AV EN VALUTAUNION.....	44
7.2.1 Positiva effekter av en valutaunion.....	44
7.2.2 Negativa effekter av en valutaunion	47
7.2.3 Sammanfattning av resultat för positiva och negativa effekter av en valutaunion	51
8. SLUTSATS OCH DISKUSSION	53
9. APPENDIX A.....	56
10. KÄLLFÖRTECKNING.....	63

1. Inledning

Regional integration är en ständigt pågående process och har som syfte att bidra till ett ökat samarbete mellan länder. Genom ökad integration kan länderna dra nytta av varandras resurser och marknader och på så sätt bilda en välfungerande region. Ett tydligt exempel på länder som gått samman för att stärka integrationen inom regionen är samarbetet inom EU. Gemensamma institutioner inom EU har bildats, både för politik och ekonomi. På så vis har gränshinder mellan länderna delvis kunnat elimineras för att bland annat öka faktorrörligheten. Som ett viktigt steg mot full integration inom EU har valutasamarbetet EMU upprättats, där ett flertal länder valt att delta i en valutaunion med en gemensam valuta. Länder som är med i EU men valt att stå utanför valutasamarbetet är Storbritannien, Sverige och Danmark.

Sverige och Danmark är två länder som är integrerade genom att båda länder är skandinaviska och gränsar till varandra vid Öresund. Den region som sammanbinder länderna i södra delen av Sverige och östra delen av Danmark, kallas för Öresundsregionen. Den viktigaste förbindelsen över sundet utgörs idag av Öresundsbron som går mellan städerna Malmö och Köpenhamn. Bron bidrar till en gränsöverskridande marknad vilket gjort att Öresundsregionen sedan brons tillkomst har kommit att växa sig allt mer internationellt konkurrenskraftig (Palludan & Persson, 2003, s. 184-185).

Då både Sverige och Danmark valt att stå utanför EMU vill vi undersöka möjligheten för en valutaunion mellan länderna och vilka effekter en gemensam valuta skulle få för Öresundsregionen. Undersökningen kommer vi göra utifrån Mundells teori om optimala valutaområden samt utifrån teorier kring negativa och positiva effekter som kommer av en valutaunion. Materialet för vår undersökning består huvudsakligen av statistisk data. Resultatet för vår undersökning kommer att visa att Sverige och Danmark utgör ett optimalt valutaområde och att en valutaunion mellan länderna hade varit gynnsam för Öresundsregionen, men möjligen inte för resterande delar av länderna.

Den frågeställning som denna uppsats behandlar är:

Hade Öresundsregionen gynnats av en gemensam dansk-svensk valuta?

Uppsatsen kommer inledas med avsnittet *Tidigare forskning*, där tidigare studier kring ämnet presenteras. För att ge läsaren klarhet kring grundläggande fakta som är viktig för uppsatsens vidare syfte, följer avsnitten *Öresundssamarbetet* samt *Valutapolitiken i Sverige och Danmark*. Därefter redogörs för den metod som vår uppsats ämnar tillämpa, detta följs av en presentation av uppsatsens *Teoretiska referensram*. Vidare presenteras undersökningens *Resultat* som följs av avsnittet *Slutsats och diskussion*, där en sammanfattning görs samt en diskussion kring undersökningens resultat.

2. Tidigare studier

I detta avsnitt ges en presentation av de studier som tidigare gjorts med likhet till ämnet för vår uppsats. Vi kommer bland annat redogöra för tidigare studier kring Mundells teori om optimala valutaområden. Vidare följer en mer utförlig presentation av två studier som behandlar det optimala valutaområdet för Sverige och integration i Öresundsregionen. Avslutningsvis dras paralleller mellan tidigare studier och vår uppsats.

Det har gjorts ett flertal studier kring ämnena optimala valutaområden och valutaunioner. Studier kring valutaunioner har framförallt behandlat valutaunionen EMU, vilken är den idag mest kända valutaunionen. Vi har inte funnit studier som, likt vår, behandlar valutaunioner mellan endast två länder. Därför har vi valt att redogöra för nedanstående studier som alla har likhet till ämnet för vår uppsats.

Den mest kända studien kring ämnet valutaområden är artikeln *The theory of optimum currency area* skriven av Robert Mundell, vilken introducerades under tidigt 1960-tal. Artikeln beskriver hur ett optimalt valutaområde ser ut och har använts som teoretisk grund för ett flertal senare studier kring ämnet. Mundells teori diskuterar risken för asymmetriska störningar inom unionen och hur dessa kan undvikas. Mundell diskuterar även under vilka förhållanden penningpolitiskt självständiga länder borde bilda en valutaunion och när de borde avstå (Mundell, 1961).

En studie som berör hur det optimala valutaområdet ser ut för Sverige är gjord av Jonung och Sjöholm och presenteras i en artikel ur Ekonomisk debatt från år 1997. I artikeln, *Hur ser ett "optimalt" valutaområde ut för Sverige?*, tillämpar Jonung och Sjöholm Mundells teori om optimala valutaområden. I studien har de valt att utgå från ett antal olika kriterier som delas upp i landspecifika och unionsspecifika kriterier. Därefter kvantifieras dessa kriterier för att, bland 10 länder, hitta det land som vore lämpligast för Sverige att tillsammans ingå en valutaunion med. Inget av kriterierna har i studien större vikt än något annat kriterium. På detta sätt får Jonung och Sjöholm fram ett index över samtliga kriterium som går från 1 till 10, där 1 innebär störst lämplighet. Studien kommer fram till att Finland är det lämpligaste landet för Sverige att bilda en valutaunion tillsammans med. Därefter kommer de andra nordiska

länderna Danmark och Norge. Jonung och Sjöholm visar i sin studie att det är svårt att hitta ett land utanför Norden som tillsammans med Sverige skulle kunna klassas som ett optimalt valutaområde (Jonung & Sjöholm, 1997, nr 5).

Den studie som har mest likheter till ämnet för vår uppsats är *Euron och Öresund*, gjord av Anders Olshov och Karin Olofsdotter. Studien gjordes i samband med folkomröstningarna för ett inträde i EMU år 2003 och behandlar vilken påverkan ett inträde i valutaunionen skulle ha för Öresundsregionen. Studien för en diskussion kring de områden där samarbetet inom Öresund redan är utbredd och hur dessa skulle påverkas av ett inträde. Exempel på områden som diskuteras är bostadsmarknaden, arbetsmarknaden och handeln. Även Mundells teori kring optimala områden används för att undersöka huruvida Öresundsregionen skulle passa i EMU. Teorin används genom att studera några olika kriterier, bland annat likhet i näringslivets struktur och produktionens diversifiering. Resultatet för undersökningen visar att det finns likheter mellan Öresundsregionen och EMU inom de undersökta områdena. Avslutningsvis drar Olshov och Olofsdotter slutsatsen att ett inträde i EMU skulle gynna regionen. I studien används genomgående statistisk data som stöd för undersökningens resultat. Statistiken analyseras och jämförs för att både ge en bild av de likheter som finns mellan de olika sidorna av sundet och för att belysa de effekter som inträdet skulle få för olika områden. Studien görs enbart utifrån ett regionalt perspektiv för Öresundsregionen och inte utifrån ett nationellt perspektiv, då syftet med Olshovs och Olofsdotters undersökning är att endast ge en bild av hur regionen skulle påverkas av inträdet (Olshov & Olofsdotter, 2003).

Jonung och Sjöholm använder den metod som har mest likheter till den som vi använder för vår studie. Även vår metod kommer att behandla Mundells teori genom att utgå från olika kriterier. Skillnaden mellan deras studie och vår är att vi behandlar två förutbestämda länder och drar våra slutsatser utifrån ett regionalt perspektiv. Vi har även kompletterat deras metod med ytterligare kriterier och analys av de effekter som ett inträde skulle få på regional nivå. Olshovs och Olofsdotters studie har mest likheter till själva ämnet för vår uppsats då den likt vår behandlar Öresundsregionen. Det som skiljer studierna åt är att Olshov och Olofsdotter analyserar effekterna av ett inträde i EMU, en redan existerande valutaunion, medan vi analyserar en fiktiv

valutaunion mellan endast Sverige och Danmark. Även metoden i deras studie skiljer sig åt från den vi använder i vår uppsats. Vi har valt att använda Mundells teori som huvudsaklig teori för undersökningen. Detta har gjort att viss analys på nationell nivå har varit nödvändig för vår uppsats, vilket inte har varit tvunget för deras analys. Likheterna mellan våra studier är främst vid analysen av vilka effekter en valutaunion får för Öresundsregionen. Båda studier gör denna undersökning på regional nivå utifrån ett Öresundsregionsperspektiv.

3. Öresundssamarbetet

I detta avsnitt ges inledningsvis en presentation av hur samarbetet i Öresundsregionen ser ut idag. Därefter presenteras de utmaningar som existerar för att vidare utveckling och integration inom regionen ska vara möjlig.

3.1 Öresundssamarbetet idag

Öresundsregionen är gränsregionen mellan södra delen av Sverige och östra delen av Danmark. Regionen förenar Skåne på den svenska sidan och Själland, Lolland-Falster, Mön och Bornholm på den danska sidan. Inom regionen bor det idag cirka 3,7 miljoner människor. Den främsta förbindelsen över sundet utgörs av Öresundsbron som sedan byggnationen år 2000 underlättat pendlingen över sundet för bland annat turister, yrkesarbetande och varutransport vilket har skapat nya möjligheter för både individer och företag. Dagligen pendlar cirka 20 000 människor över Öresundsbron för att ta del av arbetsmarknad, studier, boende och kultur på den andra sidan sundet (Öresundskomiteen, 2012). Båda sidor av sundet har idag hög utveckling inom kunskap och information. Även utbildning och välbefinnande är högt på båda sidor, vilket gör att Öresundsregionen idag är en av de mest välfungerande regionerna i Europa (Palludan & Persson, 2003, s. 99). Utvecklingen inom regionen går starkt framåt och regionen står idag för 26 procent av både Sveriges och Danmarks BNP (Öresundskomiteen, 2012).

Öresundsregionen präglas av flera olikheter mellan länderna, bland annat i de politiska systemen och i lagstiftningen. För att underlätta samarbetet inom regionen har en rad olika institutioner upprättats. Öresunddirekt skapades som en central dit individer som arbetar på andra sidan sundet kan vända sig till vid bland annat skatte- och arbetsmarknadsfrågor (Öresunddirekt, 2012). Öresundskomiteen bildades år 1993 och har som främsta uppgift att underlätta det politiska samarbetet över sundet (Öresundskomiteen, 2012). Öresundsinstitutet bildades för att fungera som en länk mellan ledande aktörer i Öresundsregionen och verka för ett fungerande samarbete (Öresundsinstitutet, 2012).

Bild 1: Karta över Öresundsregionen

Källa: Örestat

Bildförklaring: Karta över Öresundsregionen.

3.2 Utmaningar för Öresundsregionen

Utvecklingsarbetet för Öresundsregionen innefattar idag områden som arbetsmarknad, klimat, kultur och tillgänglighet. För att en vidare utveckling och ökad integration inom regionen ska vara möjlig krävs ett välfungerande samarbete över sundet. Enligt Öresundskomiteen är det största målet för regionen att uppnå full integration med en egen "Öresundsidentitet". Invånarna i regionen ska inte se sig själva som danskar eller svenskar utan som "Öresundsinvånare". Invånarna ska inte behöva ta hänsyn till vilken sida av sundet de befinner sig, utan endast att de befinner sig inom Öresundsregionen. Det finns dock idag hinder för att full integration mellan länderna ska kunna uppnås. Elsebet Fristed från Öresundskomiteen beskriver hur vissa hinder kan elimineras genom ett fortsatt och utökat samarbete över sundet medan vissa hinder inte kan elimineras enbart inom regionen. Exempel på den senare typen av hinder är den skilda skatte- och arbetsmarknadspolitikerna som länderna idag har samt de olika valutorna och penningpolitiken i länderna¹. Vår uppsats ämnar till att diskutera det senare problemet som kommer av att länderna inom regionen har olika valutor samt huruvida en gemensam valuta hade kunnat vara mer fördelaktig.

¹ Fristed, Elsebet; Öresundskomiteen Köpenhamn, Intervju 2012-12-04

² Olshov, Anders; Direktör Öresundsinstitutet Malmö, Intervju 2012-11-19

4. Valutapolitiken i Sverige och Danmark

Detta avsnitt ämnar ge en bild av den valutapolitik som förs i Sverige och Danmark idag samt vilka olikheter som finns mellan länderna. Detta görs för att möjliggöra en vidare diskussion kring problematiken som kommer av att två olika valutor används i en redan djupt integrerad region.

Sverige och Danmark har idag två olika valutor, den svenska och den danska kronan. Förutom att länderna har olika valutor tillämpas i nuläget även olika växelkurssystem. Detta gör att ländernas valutapolitik skiljer sig åt, vilket innebär vissa olikheter i den penningpolitik som ländernas centralbanker för (Fregert & Jonung, 2010, s. 334). Sverige använder idag ett rörligt växelkurssystem för den svenska kronan. Detta innebär att kronan inte är knuten till någon annan valuta utan hålls helt flytande. Sveriges Riksbank ansvarar därmed självständigt för all penning- och stabiliseringspolitik, vilket gör att andra mål än enbart prisstabilitet kan sättas för penningpolitiken. Ett viktigt mål för penningpolitiken är stabilitet i valutan. En valuta med rörlig växelkurs präglas av större fluktuationer, vilket gör att stabilitetsmålet försvåras. Sverige har vid flera tillfällen använt en fast växelkurs men har vid historiska ekonomiska kriser valt att gå tillbaka till en rörlig växelkurs. Rörliga växelkurser har visat sig vara fördelaktiga just för att hantera ekonomiska kriser. En anledning till att så är fallet är den ökade kontrollmöjligheten som följer av en rörlig växelkurs gör det enklare för centralbanken att styra räntan som ett medel för att hantera krisen (Fregert & Jonung, 2010, s. 441-444).

Danmark tillämpar idag en fast växelkurs för den danska kronan som är knuten till euron, vilket innebär att landets penning- och stabiliseringspolitik präglas av att vidhålla en fast växelkurs mot euron. Målet med landets penningpolitik har därmed likheter till den som förs i EMU-området. Ett viktigt mål även för den danska centralbanken är att vidhålla prisstabilitet, alltså låg inflation. Det sätt som den Danska Nationalbanken kan påverka kronkursen är genom att ändra de räntor som finns inom penningpolitiken gentemot den Europeiska Centralbanken (Danmarks Nationalbank, 2012). Fasta växelkurser används av länder som genom avtal kommit överens om att respektive lands centralbank ska ha möjligheten att köpa och sälja varandras valutor till en förutbestämd kurs. Länder som föredrar den stabilitet som det

fasta växelkurssystemet medför, jämfört med självständigheten hos det rörliga systemet, använder det här systemet. Ett tydligt exempel där ett sådant arrangemang används är valutaunioner (Fregert & Jonung, 2010, s. 509-510).

5. Metod

I detta avsnitt redogörs för vilka metoder som använts för undersökningen i denna uppsats. Inledningsvis presenteras det tillvägagångssätt som använt för metoden. Därefter beskrivs hur dessa data som använts i undersökningen har hittats.

5.1 Tillvägagångssätt

Vår metod för att undersöka möjligheten för en gemensam valuta mellan Sverige och Danmark har huvudsakligen bestått av att identifiera olika kriterier utifrån erkänd teori angående gemensamma valutor. Kriterierna kommer att presenteras i avsnitt 6 och berör likheter och olikheter mellan länder som är tänkta att ha en gemensam valuta. Vi har utvärderat samtliga kriterier med hjälp av statistisk data. För undersökningen har det inte varit möjligt att genomgående använda endast en statistisk metod utan lämplig metod har valts baserat på vilket kriterium som har utvärderats. För vissa kriterier har det varit möjligt att dra en slutsats enbart genom att tolka våra statistiska data. I andra fall har det varit nödvändigt att beräkna korrelation mellan ländernas olika värden. Vi har även valt att sammanställa en del data i diagram för att på så sätt kunna dra en slutsats.

För att besvara frågan hur Öresundsregionen hade påverkats av en gemensam valuta mellan Sverige och Danmark har vi utgått från erkänd teori angående positiva och negativa effekter som följer av en gemensam valuta. Effekterna har utvärderats med hjälp av statistisk data och kommer att presenteras i avsnitt 6. Våra data har använts främst för att kvantifiera effekterna och dess betydelse för regionen för att på så vis kunna dra en slutsats.

Som komplettering till vår undersökning har vi använt en kvalitativ metod i form av tre muntliga intervjuer. Samtliga intervjuer förbereddes genom en sammanställning av relevanta frågor för respektive intervjuobjekts verksamhetsområde. Den första intervjun gjordes med en av författarna till studien *Euron och Öresund*, Karin Olofsdotter. Olofsdotter stod för en stor del av den teoretiska delen av boken. Den andra intervjun gjordes med den andra författaren till studien, Anders Olshov. Olshov är direktör för Öresundsinstitutet som dagligen arbetar med frågor rörande Öresundsregionen. Den tredje intervjun gjordes med Elsebet Fristed och Klas

Andersson som båda arbetar på Öresundskomiteen. Öresundskomiteen arbetar bland annat med frågor kring det politiska samarbetet inom regionen. Samtliga intervjuer har endast använts som komplettering till tolkningen av de statistiska data som vi använt oss av. Intervjun med Öresundskomiteen har även använts för att beskriva de mål som finns för Öresundsregionen. Vi har försökt att bortse från eventuella personliga åsikter som förekommit i intervjumaterialet.

5.2 Data

De data som vi har använt i undersökningen har hämtats från olika statistiska centralbyråer. För statistik inom Öresundsregionen har främst Örestat använts. För en del nationell statistik för Sverige har den svenska Statistiska centralbyrån använts. För liknande statistik för Danmark har vi använt oss av Danmarks motsvarighet, Danmarks statistik. Det har dock funnits vissa svårigheter att få fram all det data och statistik som vi behövt enbart från de nationella centralbyråerna och därmed har vi använt några internationella statistikbyråer. Den statistikbyrå som vi främst använt oss av är Eurostat, som samlar statistik från alla europeiska länder. Även OECD, som samlar internationell statistik, har till viss del använts.

6. Teoretisk referensram

I detta avsnitt presenteras den teori som kommer att användas i vår uppsats. Inledningsvis redogörs för definitionen av valutaunioner. Därefter presenteras Mundells teori om det optimala valutaområdet som undersöker huruvida länder tillsammans utgör ett optimalt valutaområde för att ingå en valutaunion. Därefter redogörs för vilka positiva och negativa effekter en valutaunion kan komma att få för länderna.

Vi har i detta avsnitt valt att först presentera teori kring valutaunioner och definiera vad en valutaunion är. Därefter presenteras Mundells teori om optimala valutaområden som diskuterar om länder utgör ett optimalt valutaområde eller inte. Modellen baseras på att det ska finnas likheter mellan länderna för att risken för asymmetriska chocker inom unionen ska vara så liten som möjligt (Mundell, 1961). Mundells teori beskriver endast hur välfungerande en valutaunion mellan länder kan komma att bli. Teorin diskuterar inte de positiva och negativa effekter som kommer av en valutaunion. Detta är något som länder måste ta i beaktning för att avgöra huruvida vinsterna av en union är tillräckligt stora för att det ska finnas en vilja att ingå en valutaunion (Fregert & Jonung, 2010, s. 526). Därav har vi valt att komplettera Mundells teori med att beskriva de effekter som kan komma av en valutaunion mellan länder. Detta för att kunna bedöma huruvida de positiva effekterna överväger de negativa för de båda länderna.

6.1 Valutaunion

En valutaunion är ett geografiskt område, kallat valutaområde, som endast har en gällande valuta för hela området. Inom valutaområdet finns endast en centralbank som styr den gemensamma penningpolitiken för hela området. Länderna inom en valutaunion måste vid inträdet ge upp en del av sin kontrollmöjlighet över den nationella valutan och stabiliserings- och penningpolitiken till den gemensamma centralbanken (Fregert & Jonung, 2010, s. 509-510). Vid övervägandet om inträde i en valutaunion måste ett land diskutera både positiva och negativa effekter som kommer med en gemensam valuta. För ett beslut krävs att vare enskilt land utifrån sin egen situation utför en analys om vilka kostnader och vinster som kommer av en

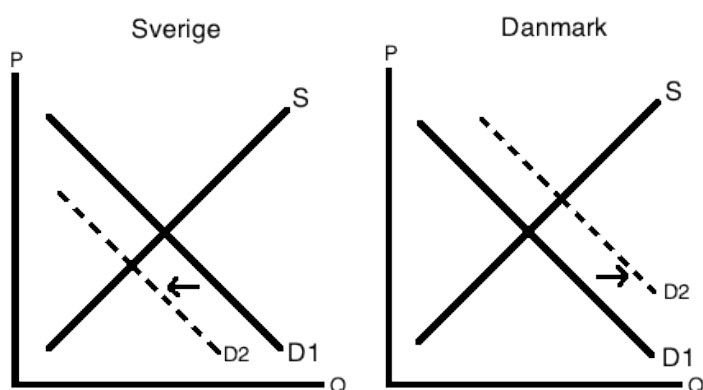
valutaunion. Ett krav för att ett inträde ska vara lönsamt är att de positiva effekterna överväger de negativa (Pentecost & van Poeck, 2001, s. 69). Exempel på redan existerande valutaunioner är den europeiska valutaunionen EMU och landet USA (Fregert & Jonung, 2010, 509-510).

6.2 Mundells teori om optimala valutaområden

Före bildandet av en valutaunion är det lämpligt att diskutera huruvida länderna som är tänkta att ingå unionen utgör ett optimalt valutaområde eller inte. Om så inte är fallet är risken större att unionen ska drabbas av asymmetriska störningar, vilka kan komma att få negativa ekonomiska effekter.

Den mest frekvent använda modellen vid denna typ av underökningar är Robert Mundells teori om optimala valutaområden. Enligt Mundell ska länderna inom unionen vara så lika som möjligt inom specifika områden för att unionen ska kunna bli välfungerande (Mundell, 1961). Mundell diskuterar problemet med asymmetriska chocker och vad utfallet av sådana kan bli. Vi antar att två länder, i detta exempel Sverige och Danmark, bildar en valutaunion och är väldigt olika i till exempel sin produktion. Om preferenserna för danska produkter plötsligt ökar bland konsumenterna, gör detta att deras efterfrågan på danska produkter ökar och samtidigt att deras preferenser för svenska produkter minskar. Det sker då en asymmetrisk chock inom unionen. Efterfrågakurvan (D) i Danmark skiftar upp medan efterfrågakurvan i Sverige skiftar nedåt. Om detta är ett permanent skifte så kommer det att ha vissa effekter på båda länderna. I Danmark kommer utbudet (S) att öka medan utbudet i Sverige kommer att behöva minskas. Detta kan i sin tur leda till att det kommer att finnas behov av mer arbetskraft i Danmark. Sysselsättningen kommer då att öka i Danmark medan arbetslösheten kommer öka i Sverige då företag där måste slå igen på grund av minskad efterfråga. Denna typ av asymmetrisk chock kan skada båda länderna inom unionen. I Danmark kan en så kallad "boom" ske, det ställs krav på mer producerad output och prisnivån kan komma att pressas uppåt. I Sverige blir de negativa effekterna, som tidigare nämnt, en minskad output och högre arbetslöshet (De Grauwe, 2009, s. 5-6).

Bild 2. Utbud och efterfrågan

Källa: De Grauwe, 2009

Bildförklaring: Utbud- och efterfrågekurvor. S =Supply (utbud) D =Demand (efterfrågan) P =Price (pris) Q = Quantity (kvantitet). Ett nedåt skift i D -kurvan indikerar en minskning i efterfrågan.

Vi kommer i denna uppsats behandla Mundells teori genom att utgå från olika kriterier, uppdelade i landspecifika och unionsspecifika. Denna metod introducerades i en artikel skriven av Jonung och Sjöholm år 1997. Teorin säger att desto fler kriterium som länderna uppfyller gentemot varandra ju större incitament finns för att bilda en valutaunion. Kriterierna presenteras utan någon inbördes ordning och inget överväger något annat (Jonung & Sjöholm, 1997).

De första nio kriterier som analyseras i denna uppsats är hämtade från *Makroekonomi: teori, politik och institutioner* av Fregert och Jonung från år 2010, som utvecklade Jonung och Sjöholms kriterier. I denna uppsats har vi valt att komplettera med ytterligare två kriterier, *Samhörighet* och *Handel*. Anledningen till att vi valt att ta med dessa kriterier är att både samhörighet och en utbredd handel enligt oss är viktiga faktorer för en välfungerande valutaunion inom Öresundsregionen. Detta är även något som diskuteras i Olshov och Olofsdotters bok *Euron och Öresund*, som viktiga faktorer för Öresundsregionen (Olshov & Olofsdotter, 2003).

6.2.1 Landspecifika kriterier

De landspecifika kriterierna talar om vilka krav som det egna landet borde uppfylla för att vara lämplig att ingå en valutaunion och för att en valutaunion ska vara optimal.

6.2.1.1 En hög grad av produktdiversifiering inom landet

Ett land ska ha en så stor, utbredd marknad och en så diversifierad produktionsstruktur som möjligt för att vara lämplig att ingå en valutaunion. Detta är viktigt då det gör att en ekonomisk störning i en specifik sektor inte har lika stor inverkan på landets ekonomi i helhet. I denna uppsats ämnar vi att mäta ländernas grad av produktdiversifiering genom att se på olika sektorerers andelar av den totala produktionen. Vi har valt att dra slutsatsen att produktdiversifiering existerar om det inte är en eller två produktionssektorer som dominerar kraftigt i landet.

6.2.1.2 En hög grad av löne-och prisrörlighet inom landet

Då ett land ingår en valutaunion och överger den egna valutan ger landet upp en del metoder som tidigare funnits för att möta störningar i ekonomin. Flexibilitet i löner och priser kan användas som en metod för att hantera eventuella ekonomiska kriser. Ju större flexibilitet som finns i ett lands löne- och prisrörlighet, desto mindre risk är det för landet att ge upp den nationella valutan. En indikator på låg flexibilitet som nämns i Jonung & Sjöholms artikel är att det finns en hög arbetslöshet samtidigt som löne- och prisutvecklingen i landet stiger. I vår uppsats kommer data över respektive lands arbetslöshet och löneutveckling användas för att analysera huruvida det finns en tydlig flexibilitet i löner och priser då arbetslösheten ökar eller sjunker. För att vi ska göra bedömningen att något av länderna har hög flexibilitet måste svängningar i landets arbetslöshet följas av motsvarande svängningar i löneutvecklingen. Finns inga likheter i mönstren kommer vi göra bedömningen att landet har låg flexibilitet i löne- och prisrörligheten.

6.2.2 Unionsspecifika kriterier

De unionsspecifika kriterierna diskuterar vilka likheter som ska finnas mellan länderna inom den tänkta unionen för att en gemensam valuta ska vara något eftersträvansvärt och för att unionen ska vara välfungerande.

6.2.2.1 En hög grad av faktorrörlighet inom unionen

Det ska existera hög rörlighet i arbetskraft och kapital inom unionen för att valutaområdet ska vara optimal. Om det redan finns en stor rörlighet mellan länderna är arbetskraften mer benägen att röra sig mellan länderna och söka arbete i andra länder inom unionen. Detta bidrar till att de positiva effekter som kommer av en valutaunion kan utnyttjas på ett bättre sätt. I denna uppsats mäts faktorrörligheten genom att avgöra hur lätt det är att röra sig över landsgränsen, till exempel om det finns bra förbindelser mellan länderna. Vi kommer även undersöka vilka medel som tillämpas för att underlätta rörligheten mellan länderna, till exempel om det finns passfrihet.

6.2.2.2 Stor likformighet i produktionsstruktur bland länderna inom unionen

Det är viktigt att länderna inom unionen har en lik näringslivs- och produktionsstruktur. Detta gör att länderna drabbas likartat av ekonomiska störningar, det finns då mindre risk för att en asymmetrisk chock ska drabba unionen. I denna uppsats mäts graden av likformighet genom att jämföra ländernas produktionsstruktur utifrån tidigare analys angående graden av produktdiversifiering. Vi gör bedömningen att likformighet i produktionsstruktur existerar om ländernas produktion i sin helhet stämmer överens.

6.2.2.3 Stor likformighet i konjunkturmönster bland länderna inom unionen

En samvariation i konjunkturmönster för länderna inom unionen påvisar att de över tid har utsatts för samma chocker i ekonomin. Finns en samvariation innebär detta att självständighet i den nationella penningpolitiken inte behöver vara nödvändig för att kunna hantera chocker i ekonomin. Störningarna kommer att kunna hanteras inom unionen och ett valutasamarbete hade fungerat mellan länderna. För att mäta graden av likhet i konjunkturmönster mellan länderna använder vi i denna uppsats korrelationen mellan ländernas ekonomiska tillväxt, mätt som BNP-tillväxt. Om korrelationen visar värdet 1 eller -1 finns en perfekt korrelation mellan ländernas konjunkturmönster. Visar korrelationen värdet 0 finns inga likheter mellan konjunkturmönstren. För värden som är nära 1 eller -1 kommer vi att göra bedömningen att tillräcklig korrelation finns mellan länderna för att säga att det finns

en likhet i konjunkturmönstret. Vi kommer även att göra en bedömning utifrån hur väl ländernas kurvor över den årliga tillväxten i BNP stämmer överens.

6.2.2.4 Stor likformighet i penningpolitik bland länderna inom unionen

Vid bildandet av en valutaunion överger varje land en del av sin egen penningpolitik för att skapa en gemensam. För att detta ska innebära så liten uppoffring som möjligt är det fördelaktigt om ländernas penningpolitik sedan tidigare är likartad. I vår uppsats beräknar vi korrelationen mellan ländernas genomsnittliga årliga inflation för att på så vis mäta likheter i penningpolitiken mellan länderna. För värden som ligger nära 1 eller -1 kommer vi göra bedömningen att det finns så pass hög korrelation mellan ländernas värden att det går att påvisa likheter i penningpolitiken. Vi kommer även att stödja vår slutsats genom att studera kurvorna i diagrammet över ländernas inflationsutveckling. Därefter kommer vi även föra en diskussion kring hur ländernas olika valutapolitik ser ut och vilken inverkan detta har på graden av likhet i penningpolitiken.

6.2.2.5 Stor likformighet i finanspolitiken bland länderna inom unionen

Ett inträde i en valutaunion kommer att få en inverkan på finanspolitiken i länderna. Ju högre grad av likhet som redan finns mellan hur länderna för sin finanspolitik, desto mindre uppoffring behöver varje land göra för att valutaunionen ska bli välfungerande. I vår uppsats använder vi data över ländernas offentliga finansiella resultat, mätt som offentliga intäkter, utgifter och budgetsaldo. Ett överskott i budgetsaldot kan tolkas som att landet för en expansiv finanspolitik. Ett underskott kan istället tolkas som att landet för en restriktiv finanspolitik. Graden av likhet mäts genom att beräkna korrelationen mellan ländernas värden för de olika posterna. Ger vår beräkning av korrelationen värden nära 1 eller -1 kommer vi att göra bedömningen att korrelation finns mellan ländernas finansiella poster. Vi kommer även att stödja våra slutsatser om grad av likhet genom att studera kurvorna över ländernas finansiella poster för att på så vis avgöra om det går att påvisa likheter mellan finanspolitiken som förs i länderna.

6.2.2.6 En hög regional integration mellan länderna inom unionen

Om det redan finns en utbredd integration och ett omfattande samarbete inom unionen är detta en bra förutsättning för en välfungerande framtida valutaunion. I denna uppsats har vi valt att mäta graden av integration mellan länderna genom att se på om den politiska integrationen är hög och om det finns gemensamma utvecklingsmål. Även om kontakten mellan länderna är utbredd och samarbetet är stort.

6.2.2.7 En geografisk närhet mellan länderna inom unionen

Om länderna som är tänkta att ingå valutaunionen är geografiskt nära varandra underlättas bland annat handel och arbetskraftsrörlighet inom unionen, något som är önskvärt för unionen. För att mäta geografisk närhet kommer vi att titta på om länderna är grannländer eller ej. Så länge länderna är grannländer anser vi att geografisk närhet existerar, om så inte är fallet kommer en bedömning göras utifrån att mäta avstånd mellan länderna.

6.2.2.8 Samhörighet mellan länderna inom unionen

För att valutaområdet ska förbli välfungerande är det viktigt att det sedan tidigare finns en samhörighet mellan länderna. Detta gör det lättare för befolkningen i de olika länderna inom unionen att ha förståelse för varandra, vilket kan vara viktigt när det gäller bland annat att vilja att arbeta i andra länder inom unionen. Samhörighet kan existera då det till exempel finns ett liknande språk inom unionen. Det blir då enklare för människor att förstå och kommunicera med varandra. Även liknande kultur, historia och social struktur är tecken på samhörighet vilka kan gynna en valutaunion (Jonung & Sjöholm, 1997). För att analysera hur utbredd samhörigheten är inom regionen har vi valt undersöka huruvida ovanstående faktorer stämmer överens.

6.2.2.9 Utbredd handel inom unionen

Om det sedan tidigare existerar ett utbrett handelsmönster mellan länderna är det troligare att prisnivåerna mellan länderna är lik. Är länderna stora handelspartners känner producenter och konsumenter till priserna i det andra landet och prisnivån har med tiden justerats utefter detta. Skulle länderna bilda en valutaunion skulle detta innebära att det skulle krävas allt mindre prisförändringar för att rätta till eventuella obalanser i prisnivån mellan länderna, något som överlag är önskvärt (Olshov & Olofsdotter, 2003, s. 45). I denna uppsats kommer vi att undersöka hur utbredd handel som finns genom att analysera data över import och export från det ena till det andra

landet. Vi gör bedömningen att en utbredd handel existerar om båda länder visar relativt höga värden för både export och import till och från det andra landet.

6.2.3 Kritik mot Mundells teori om optimala valutaområden

Trots att teorin om det optimala valutaområdet är väl använd har den fått en del kritik. Teorin diskuterar huruvida det är optimalt att bilda en valutaunion mellan länderna utifrån hur den aktuella situationen ser ut. Teorin bortser från faktum att ett område med en gemensam valuta kan komma att uppfylla vissa kriterier med tiden och på så vis komma att bli ett optimalt valutaområde. När unionen väl bildas, skapas bland annat en gemensam penningpolitik. Handeln och faktorrörligheten mellan länderna kan även öka efter inträdet (Olshov & Olofsdotter, 2003, s. 45). Mundell svarar endast på frågan om den tänkta valutaunionen utgör ett optimalt valutaområde. Teorin analyserar inte vare sig de positiva eller negativa effekter för länderna som kommer av valutaunionen. Detta är en viktig aspekt att undersöka då det kommer till att utreda vilka incitament som faktiskt finns för länderna att ingå valutaunionen (Fregert & Jonung, 2010, s. 526). Vi har tagit hänsyn till kritiken mot Mundells teori genom att vi analyserar effekterna för Öresundsregionen av en valutaunion mellan Sverige och Danmark både utifrån Mundells teori och teori kring positiva och negativa effekter.

6.2.4 Sammanfattning av Mundells teori

Mundells teori om det optimala valutaområdet beskriver hur likheter inom vissa områden mellan länder som är tänkta att ingå en valutaunion kan minska risken för asymmetriska störningar inom unionen. Vissa likheter kan även bidra till att unionen på ett bättre sätt kan hantera störningar i ekonomin om de uppstår. Vår uppsats behandlar Mundells teori genom att dela in områden där en likhet är eftersträvansvärd i olika kriterier beroende på område. Samtliga kriterier delar vi in i landspecifika och unionspecifika, beroende på om kriteriet berör enbart varje land individuellt eller länderna som en union. Innebörden av varje kriterium har beskrivits och även hur vi går tillväga för att behandla varje enskilt kriterium. Därefter har vi beskrivit den kritik som har ställts mot teorin.

Tabell 1: Sammanfattning av kriterier för Mundells Teori

Landspecifika kriterier:	Hur respektive kriterium mäts:
Hög grad av produktdiversifiering	Sektorers andelar av total varuproduktion.
Hög grad av löne- och prisrörlighet	Arbetslöshet i förhållande till löneutveckling.

Unionsspecifika kriterier:	Hur respektive kriterium mäts:
Hög grad av faktorrörlighet	Befintliga gränshinder och tillämpade medel för ökad rörlighet. Få hinder innebär hög rörlighet.
Likformighet i produktionsstruktur	Likhet i produktionsområden. Mäts utifrån likheter i produktionssektorer.
Likformighet i konjunkturmönster	Korrelation i ekonomisk tillväxt mätt som BNP-tillväxt. Hög korrelation innebär likhet.
Likformighet i penningpolitik	Korrelation i inflationsutveckling. Hög korrelation innebär likhet.
Likformighet i finanspolitik	Korrelation i olika finansiella poster. Hög korrelation innebär likhet.
Hög regional integration	Grad av integration och samarbete inom unionen. Hög grad innebär hög integration.
Geografisk närhet	Avstånd mellan länderna. Då länderna är grannländer finns geografisk närhet.
Samhörighet	Liknande språk, kultur, historia och social struktur innebär samhörighet
Utbredd handel	Hög export och import mellan länderna innebär en utbredd handel.

6.3 Positiva och negativa effekter av en valutaunion

Som ovan nämns har Mundells teori fått kritik för att den inte uppmärksammar vissa samhällsekonomiska effekter som uppstår för ett land vid ingången i en valutaunion. Därav har vi i detta avsnitt valt att komplettera Mundells teori med en analys kring positiva och negativa effekter som kommer av en valutaunion. För att övervägandet av att ingå en valutaunion ska vara legitimt krävs det att positiva effekter överväger negativa. Ekonomiska och politiska vinster måste vara tydliga, både för folket och för makten, för att det ska finnas en vilja att ingå valutaunionen (De Grauwe, 2009, s. 61-62).

6.3.1 Positiva effekter av en valutaunion

I teorin diskuteras ofta tre stora positiva ekonomiska effekter som kommer av ett inträde i en valutaunion; Osäkerhet försvinner, valutorna blir perfekta substitut och prisjämförelse blir lättare. Detta är tre effekter som bland annat diskuteras i De Grauwes *Economics of monetary union*. I denna uppsats kommer vi att kvantifiera dessa tre positiva effekter utifrån hur stort samarbetet i regionen är, då vi gör bedömningen att de positiva effekterna blir allt tydligare ju djupare integrationen mellan länderna är. Vi har valt att titta på bland annat data över hur många människor som arbetar och reser mellan länderna dagligen och även hur utbredd handeln mellan länderna är. Detta diskuteras i avsnitt 7, utifrån ett Öresundsregionsperspektiv. Nedan följer en presentation av de tre positiva samhällsekonomiska effekter som kommer av en valutaunion.

6.3.1.1 Osäkerhet försvinner

Före skapandet av en gemensam valuta mellan länder förekommer det ofta en valutaosäkerhet. Länderna har olika valutor och växelkurser vilket innebär att det förekommer ständiga fluktuationer mellan ländernas valutor. Detta gör att det inte med säkerhet går att veta det framtida värdet på ett lands valuta i förhållande till det andra landets valuta. En valutaunion bidrar till att denna osäkerhet försvinner (Grubel, 1970). En minskad osäkerhet i valutan är även nyttig ur företags, inom unionen, synvinkel. Förekommer det en minskad osäkerhet inför växelkursen leder det till en minskad osäkerhet inför framtida intäkter genom export och import. För risk-aversa företag är detta något som är ytterst önskvärt. Det går enklare att budgetera för framtida vinster och förluster om växelkursen är stabil och det går att bortse från eventuella svängningar i ekonomin. Kan företag dra nytta av denna minskade osäkerhet och öka sina intäkter på grund av detta kan det i sin tur komma att generera samhällsekonomiska vinster, i form av exempelvis mer arbeten (De Grauwe, 2009, s. 61-62).

6.3.1.2 Valutorna blir perfekta substitut

Bildar två länder en valutaunion kommer deras valutor att fungera som perfekta substitut. Med en gemensam valuta finns det till exempel inte längre anledning till att växla valutor när man färdas mellan länderna (Grubel, 1970). Den transaktionskostnad som utgörs av en växlingskostnad elimineras automatiskt när två

länder ingår en valutaunion. Även tidigare transaktionskostnader som funnits vid internationella överföringar inom unionen försvinner. Exempel på sådana transaktionskostnader är avgifter för överföringar mellan bankkonton i länderna inom unionen. En eliminering av alla sorters transaktionskostnader gynnar privatpersoner som reser till andra länder inom unionen för att handla varor eller arbeta. Även de företag som sysslar med utrikeshandel och antingen köper eller säljer varor på den utländska marknaden gynnas av en minskad transaktionskostnad. Att transaktionskostnader minskas vid bildandet av en valutaunion är den mest märkbara och kvantifierbara positiva effekten av en valutaunion. Den transaktionskostnad som finns vid valutaväxling innan integrerade länder ingår en valutaunion kan jämföras vid en skatt som betalas av konsumenten men som man, till skillnad från vanliga skatter, inte får något tillbaka av, en sorts dödviktsförlust (De Grauwe, 2009, s. 57-58).

6.3.1.3 Prisjämförelser blir lättare

I en valutaunion med samma valuta underlättas prisjämförelse mellan länderna, vilket kan vara nyttigt för både de företag och privatpersoner i regionen som vill utföra handel över landgränserna. En gemensam valuta leder till en mer transparent ekonomi med lättare prisjämförelser inom valutaunionen. En allt mer transparent ekonomi kan i sin tur komma att leda till en ökad konkurrens bland företag inom regionen. Detta på grund av att det blir svårare för producenterna att prisdiskriminera då detta blir lättare att upptäcka inom regionen om länderna har samma valuta. Om prisjämförelser underlättas och konkurrensen ökar kan det leda till att prisnivån pressas nedåt för konsumenterna i regionen. Regionen kommer att gynnas av att ingå en valutaunion i form av lägre priser. Lättare prisjämförelser och ökad transparens kan även underlätta och fördjupa integrationen mellan länderna på varu-, tjänste-, arbets- och kapitalmarknaden (De Grauwe, 2009, s. 57-58).

6.3.2 Negativa effekter av en valutaunion

Ett inträde i en valutaunion innebär inte endast positiva effekter för länderna inom unionen utan även negativa effekter. Vid övervägandet av ett inträde till en valutaunion måste därför såväl negativa effekter som positiva effekter tas i beaktning. De största negativa effekter som kommer av ett inträde i en valutaunion är förlusten av självständighet och kontrollmöjlighet för den inhemska penningpolitiken. För ett land som tidigare självständigt och välfungerande kunnat sköta sin penningpolitik,

kan detta bli en stor uppoffring. Nedan följer en presentation av de negativa effekterna i form av förlust av *Kontrollmöjlighet* och *Penningpolitiska medel*.

6.3.2.1 Förlust av kontrollmöjlighet

Av ett inträde i en valutaunion följer en förlust av kontrollmöjlighet för den inhemska penning- och stabiliseringspolitiken. Detta kan vara en stor nackdel för ett land som redan har en välfungerande penningpolitik. Den nationella regeringen och centralbanken blir tvungen att ge upp hela eller delar av sin självständighet till den gemensamma centralbanken för unionen. Penningpolitiken kommer inte längre att kunna kontrolleras på nationell nivå. Landet blir tvunget att förlita sig på att den gemensamma centralbanken för unionen kommer föra en penningpolitik som ser till landets bästa, på samma sätt som den nationella centralbanken tidigare gjort. Ett exempel på ett sådant fall är valutaunionen i Europa där samtliga medlemsländer har gett upp sin självständighet till den Europeiska Centralbanken (ECB), som ska verka som en gemensam centralbank (Fregert & Jonung, 2010, s. 509).

6.3.2.2 Förlust av penningpolitiska medel

Ett inträde i en valutaunion innebär inte endast förlust av kontrollmöjlighet utan även att de penningpolitiska medel, som tidigare funnits att tillgå vid olika ekonomiska störningar, förloras (Pentecost & van Poeck, 2001, s. 70). Exempel på sådana medel är de olika penningpolitiska räntor som centralbanken har att tillgå och de målsättningar som finns med penningpolitiken. Hur stor den förlust är som följer av att delar av eller hela självständigheten försvinner, beror på faktorer i ekonomin såsom faktorrörlighet och graden av symmetri i ekonomin mellan medlemsländerna. Vid inträffandet av en asymmetrisk störning, där ett land påverkas i högre utsträckning än ett annat av en störning, kommer påverkan på det drabbade landet vara större än för övriga medlemsländer. Det drabbade landet kommer inte ha samma medel att tillgå för att självständigt ta sig ur den ekonomiska störningen som funnits före inträdet, vilket kan göra att landet drabbas hårdare till följd av inträdet i valutaunionen. Det är känt att vid ekonomiska kriser kan det vara fördelaktigt att ha en rörlig växelkurs med självständighet hos centralbanken just för att hantera krisen på bästa sätt (Fregert & Jonung, 2010, s. 518).

6.3.3 Sammanfattning av positiva och negativa effekter av en valutaunion

De positiva effekter som kommer av en valutaunion har beskrivits utifrån tre olika samhällsekonomiska effekter; *osäkerhet försvinner, valutorna blir perfekta substitut samt lättare prisjämförelser*. Dessa kommer att undersökas i avsnitt 7 och analyseras utifrån ett Öresundsregionsperspektiv. De negativa effekter som kommer av en valutaunion har delats in i två områden; *förlust av kontrollmöjlighet samt förlust av penningpolitiska medel*. Dessa kommer sedan i avsnitt 7 behandlas utifrån ett nationellt perspektiv då vi anser att dessa negativa effekter skulle påverka Öresundsregionen på samma sätt som resterande delar av respektive land. Vi har där även valt att behandla ytterligare negativa effekter som är talande för enbart Öresundsregionen och som vi anser viktiga att redogöra för.

7. Resultat

I detta avsnitt redogör vi för det resultat som undersökningen i denna uppsats kommit fram till. Inledningsvis presenteras resultatet av undersökningen, gjord utifrån Mundells teori om optimala valutaområden. Därefter presenteras de positiva och negativa effekter, för Öresundsregionen, som kommer av en valutaunion mellan länderna.

För att undersöka huruvida Sverige och Danmark är ett optimalt valutaområde använder vi oss av Mundells teori och de 11 kriterier som vi redogjorde för i avsnitt 6. Detta görs ur ett nationellt perspektiv då vi anser det vara svårt att undersöka dessa faktorer ur ett Öresundsregionsperspektiv. För att kunna analysera huruvida en gemensam dansk-svensk valuta hade kunnat gynna Öresundsregionen ser vi på positiva och negativa effekter som kommer av en valutaunion, detta görs ur ett Öresundsregionsperspektiv.

7.1 Mundells teori om optimala valutaområden

Robert Mundells teori om optimala valutaområden undersöker huruvida länder som är tänkta att ingå en valutaunion utgör ett optimalt valutaområde. Med ett optimalt valutaområde menas att länderna uppfyller vissa likheter som bidrar till att risken att ekonomiska störningar ska inträffa minskas. Även att det vid ett inträffande ska gå att hantera störningen på ett fördelaktigt sätt. Vi kommer att analysera detta utifrån tidigare beskriven teori och beskrivna kriterier, där inga kriterier överväger något annat. Teorin kommer att behandlas utifrån ett nationellt perspektiv då vissa av de kriterier som vi valt att analysera inte kan tillämpas på regional nivå för Öresundsregionen.

7.1.1 Landspecifika kriterier

De landspecifika kriterierna nedan behandlar produktdiversifiering och flexibilitet i löne- och prISRörlighet för både Sverige och Danmark. Båda länder ska uppfylla kriterierna för att de ska anses vara uppfyllda.

7.1.1.1 Hög grad av produktdiversifiering

En av Sveriges största naturtillgångar har länge varit och är än idag skog. Över hälften av Sveriges area består av skogsmark och därav har Sveriges industri länge varit koncentrerad till främst trä- och pappersindustri (Skogsstyrelsen, 2012). Även metallindustrin så som järn, aluminium och stål, är väl utbredd i Sverige och en stor del av industrin är koncentrerad på diverse metallarbete. Det är även dessa typer av varor; skogsvaror, verkstadsvoror och mineralvaror, som landet till störst del exporterar till andra länder (Statistiska centralbyrån, 2012).

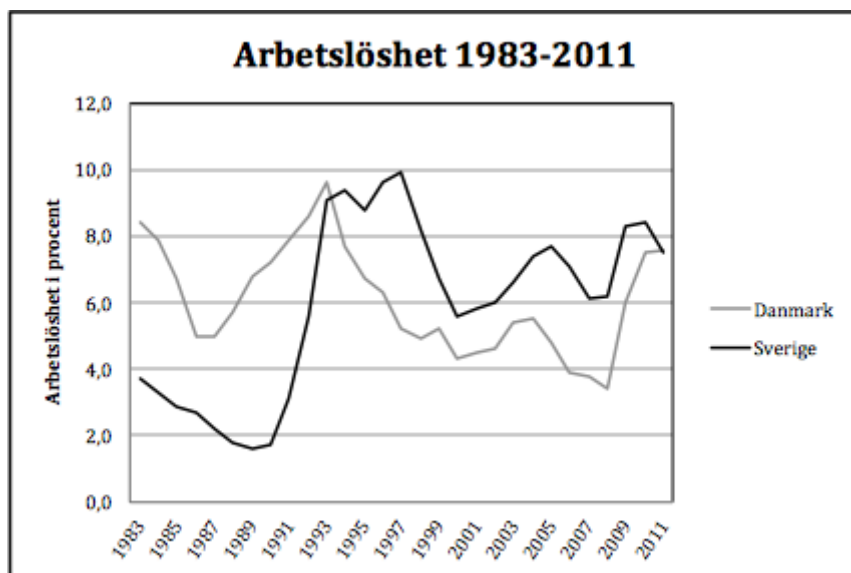
Danmarks produktion kan anses vara bred och landet producerar allt från vindmøllor till toalettsitsar. Samtidigt är deras produktion, lik väl som Sveriges, koncentrerad till ett par specifika områden som bland annat metall- och maskintillverkning, mat- och dryckesvaror, kemi, elektronik och medicin. Produktionsindustrin i Danmark står för runt 50 % av exporten och består främst av ovan nämnda varor (Dansk produktion, 2012). Statistik från år 2012 visar att Danmark exporterar mest av livsmedelsvaror, dryckesvaror, tobak med mera, maskiner och kemikalier och kemiska produkter (Danmarks statistik, 2012).

När vi undersöker Sverige och Danmarks produktion och ser på olika sektors andel av den totala produktionen uppvisar båda länderna ett väl diversifierat näringsliv. Trots att vissa områden står för en stor andel av produktionen finns det inte en enda produktionsvara som kraftigt dominerar i något av länderna. I Sveriges fall kan vi se att förutom trä-, papper- och metallvaror som nämndes ovan är läkemedel, personbilar och telekommunikationsutrustning tre värdemässigt stora varugrupper inom produktionen (Statistiska centralbyrån, 2012). Även Danmarks produktion bedömer vi som väl diversifierad då deras produktionsmönster är spretigt och täcker många olika områden. Utöver detta visar en undersökning med sexton länder, som kan läsas i studien *Euron och Öresund* av Olshov och Olofsdotter, att både Sverige och Danmark ligger högt på skalan över produktdiversifiering i jämförelse med andra länder (Olshov & Olofsdotter, 2003, s. 52).

7.1.1.2 Hög grad av löne-och prisörllighet

Diagram 1 visar arbetslöshetens utveckling i Sverige och Danmark mellan år 1983 och år 2011. Arbetslösheten för de senare åren är relativt hög i båda länderna och de båda kurvorna uppvisar tydliga fluktuationer i andelen arbetslösa genom åren.

Diagram 1: Arbetslöshetens utveckling Sverige och Danmark

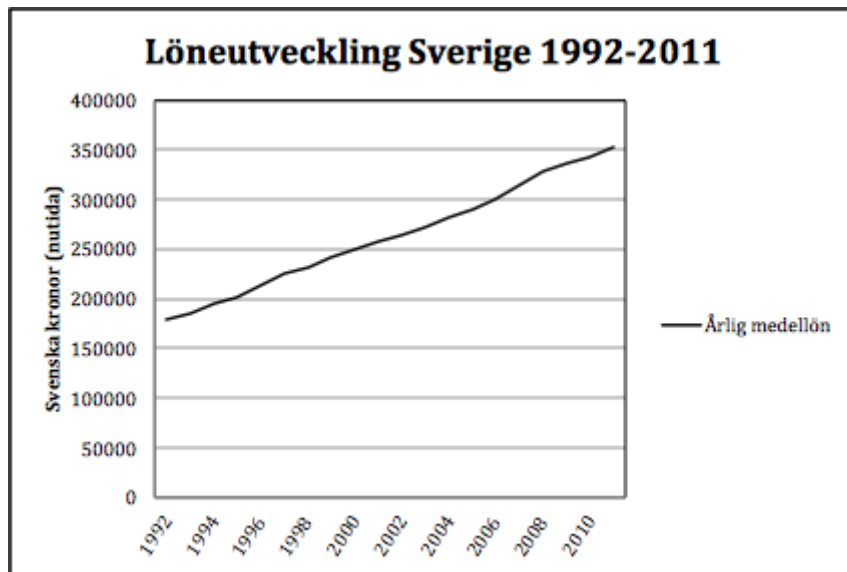

Källa: Eurostat

Bildförklaring: Diagram över arbetslösheten i Sverige och Danmark där urvalsgruppen består av individer i åldrarna 15-74. Individen räknas som arbetslös om denna är utan arbete och är aktivt sökande.

Diagram 2 visar löneutvecklingen i Sverige mellan år 1992 och år 2011. Utifrån diagrammet kan vi utläsa en konstant positiv löneutveckling. Kurvan över löneutvecklingen uppvisar inga tecken på att följa de svängningar som kurvan över arbetslösheten visat. Den stadigt positiva utvecklingen i kombination med den relativt höga arbetslösheten i landet anser vi påvisa en låg grad av flexibilitet för löner och priser i landet. För att styrka detta ytterligare går det att från Sveriges Riksdags EU-upplysning läsa en kommentar från EU där Sverige uppmanas ta till åtgärder för att öka löneflexibiliteten, trots att detta inte egentligen är en fråga för EU (EU-upplysningen vid Sveriges riksdag, 2012).

Diagram 2: Löneutveckling Sverige

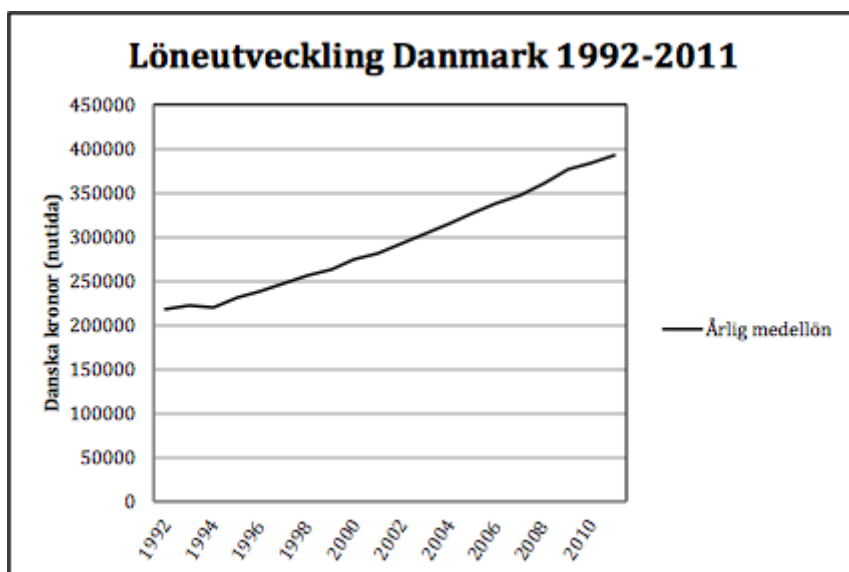

Källa: OECD

Bildförklaring: Diagram över den årliga löneutvecklingen i Sverige från år 1992 till 2011 räknat som medellön i nationell valuta och nuvärdespriser. Urvalsgruppen består av heltidsarbetande individer och är beräknade per helår.

Diagram 3 visar löneutvecklingen i Danmark från år 1992 till år 2011. Utifrån diagrammet kan vi utläsa en konstant positiv utveckling för de årliga medellönerna. Den stadigt positiva utvecklingen i kombination med den relativt höga arbetslöshet som råder i landet påvisar en låg grad av flexibilitet för löner och priser i landet. Löneutvecklingen i landet följer inte de fluktuationer som andelen arbetslösa uppvisar, vilket tyder på en låg grad av rörlighet för lönerna i landet. Vi gör bedömningen att landet inte har flexibilitet i löne- och prISRörlighet.

Diagram 3: Löneutveckling Danmark

Källa: OECD

Bildförklaring: Diagram över den årliga löneutvecklingen i Danmark från år 1992 till 2011 räknat som medellön i nationell valuta och nuvärdespriser. Urvalsgruppen består av heltidsarbetande individer och är beräknade per helår.

7.1.2 Unionsspecifika kriterier

De unionsspecifika kriterierna nedan behandlar olika områden som berör Sverige och Danmark tillsammans som en union.

7.1.2.1 Hög grad av faktorrörlighet inom unionen

Faktorrörlighet mellan två länder menar till rörlighet bland arbetskraft och kapital. Faktorer som kan underlätta migration och rörligheten mellan länderna kan vara likheter i språk och kultur. Delas inte dessa kan det försvåra arbetskraftsrörligheten. Både i Sverige och Danmark är därför faktorrörligheten störst mellan de nordiska grannländerna. I Norden arbetar man för att ta bort eventuella gränshinder som kan försvåra rörligheten. Redan under 1950-talet infördes passfrihet när man reser mellan länderna och rätten att bo och arbeta i grannländerna (Norden, 2012). Idag strävar även EU efter att underlätta faktorrörligheten mellan medlemsländerna. Det behövs sedan 1990-talet inte pass eller visum för resor mellan EU-länder, vilket kom i kraft med Schengenavtalet som numera ingår i EU:s lagstiftning (Europeiska unionen, 2012). Detta bidrar till att faktorrörligheten inom EU kan ses som stor då arbetskraft och kapital med få hinder kan röra sig lätt mellan gränserna.

Utifrån analysen ovan går det att konstatera att faktorrörligheten mellan Sverige och Danmark är stor. Ytterligare en anledning till att faktorrörligheten mellan länderna är så stor som den är idag är förbindelsen Öresundsbron, vilket bidragit till det idag höga antalet pendlare. Intuitivt går det att konstatera att arbetskraftsrörligheten mellan Sverige och Danmark är koncentrerad främst i Öresundsregionen. Ju längre upp i landet man kommer desto färre blir antalet pendlare mellan Sverige och Danmark (Statistiska centralbyrån, 2012). Därav kan det tänkas att rörligheten försvåras desto längre från förbindelsen, Öresundsbron, man kommer. Trots detta anser vi att rörligheten mellan länderna ska ses som stor, då det inte finns några uppenbara gränshinder förutom eventuellt avstånd för de som befinner sig längre uppåt Sverige.

7.1.2.2 Stor likformighet i produktionsstruktur bland länderna inom unionen

Utifrån tidigare analys angående produktdiversifieringen i varje land går det att utläsa att produktionsstrukturen i Sverige och Danmark vid första anblick inte ser ut att vara lik. Samtidigt anser vi att det intuitivt går att säga att förhållandena i de båda länderna är lika när det kommer till bland annat klimat, teknologi och ekonomiska förhållanden. Likheter inom dessa talar enligt oss för produktionsmöjligheter som inte skiljer sig alltför mycket mellan de olika länderna. Det går även tydligt att se att det inte är någon sorts produktion i en viss sektor som kraftigt dominerar i varken Sverige eller Danmark.

I en intervju med Anders Olshov, direktör på Öresundsinstitutet, framkommer att han anser att trots vissa existerande skillnader i produktionsstruktur mellan Sverige och Danmark är dessa skillnader inte så pass stora att det skulle innebära ett problem. Det går att ha vissa skillnader utan att det skulle vara skadligt för valutaunionen. Olshov nämner Norge som exempel för hur en asymmetrisk chock skulle kunna vara skadligt för en union om länderna hade allt för olik produktionsstruktur². Norges största inkomstkälla är olja och naturgas, något som saknas i många länder (Norden, 2012). Skulle Norge ingå en valutaunion med ett land utan exempelvis olja skulle en ökad efterfråga på olja kunna leda till en asymmetrisk chock inom valutaunionen.

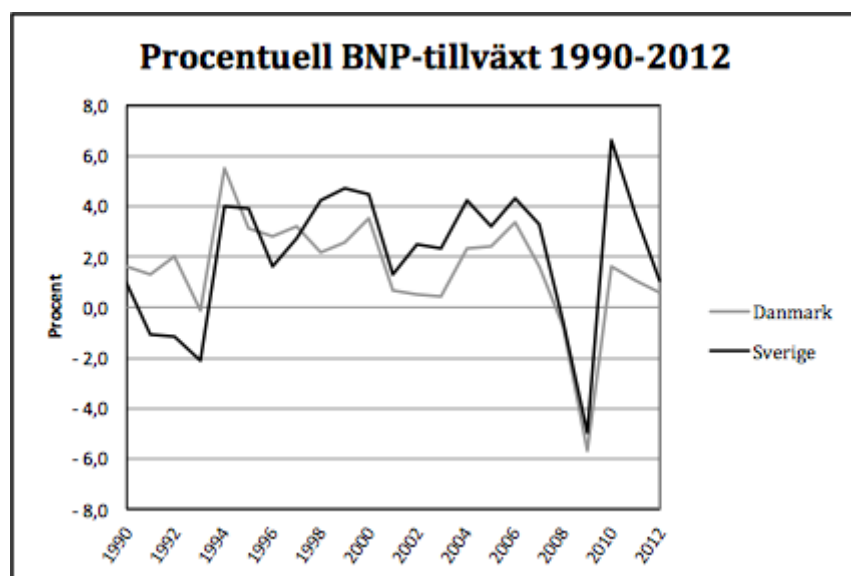
² Olshov, Anders; Direktör Öresundsinstitutet Malmö, Intervju 2012-11-19

Utefter ovanstående analys drar vi slutsatsen att det existerar vissa skillnader i produktionsstrukturen mellan Sverige och Danmark. Dock är dessa skillnader inte så pass stora att det skulle kunna vara ett problem vid bilandet av en valutaunion, vilket gör att vi ändå anser kriteriet vara uppfyllt.

7.1.2.3 Stor likformighet i konjunkturmönster bland länderna inom unionen

Vår beräkning av korrelationen mellan ländernas tillväxt i BNP gav ett värde på 0,73. Vi gör bedömningen att värdet är så pass när 1 och att vi kan påvisa korrelation mellan ländernas tillväxt i BNP. Utifrån diagram 4 kan vi avläsa likheter i utvecklingen för Sverige och Danmarks procentuella BNP-tillväxt. Vi gör bedömningen både utifrån värdet för korrelation och likheten i kurvorna att en likformighet i ländernas konjunkturmönster finns.

Diagram 4: Procentuell tillväxt i BNP Sverige och Danmark

Källa: Eurostat

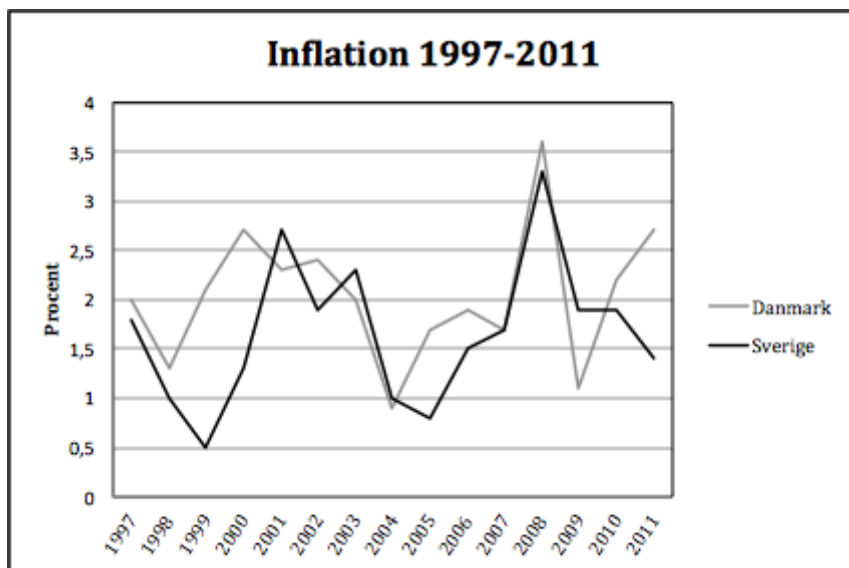
Bildförklaring: Diagrammet visar BNP-tillväxt i Sverige och Danmark från år 1990 till år 2012. Tillväxten i BNP är beräknad som procentuell tillväxt från föregående år.

7.1.2.4 Stor likformighet i penningpolitik bland länderna inom unionen

Vår beräkning av korrelationen mellan ländernas inflationsnivå gav ett värde på 0,54. Vi anser att värdet är så pass högt att vi kan påvisa viss korrelation mellan ländernas inflation. Vi anser dock att vi inte kan påvisa att det finns en stor likhet i penningpolitiken mellan länderna enbart utifrån detta värde. Genom att studera

diagram 5, över den genomsnittliga årliga inflationsnivån för Sverige och Danmark, kan vi ändå avläsa flera likheter mellan ländernas inflationstakt. Utifrån diagrammet gör vi bedömningen att likheter i penningpolitiken går att påvisa.

Diagram 5: Procentuell inflationstakt Sverige och Danmark

Källa: Eurostat

Bildförklaring: Diagrammet visar den procentuella förändringen i inflationen för Sverige och Danmark från år 1997 till år 2011. Förändringen är beräknad som procentuell förändring från föregående år.

Förutom inflationsmönstret finns övriga faktorer i penningpolitiken som kan ge en indikation på huruvida det finns likheter mellan ländernas penningpolitik. Som nämntes i avsnitt 4 styrs penningpolitiken i båda länderna av respektive lands centralbank. Genom en jämförelse mellan de olika centralbankernas styrmedel och penningpolitiska mål anser vi oss få en god indikator på hur pass lik penningpolitiken är mellan länderna. Som främsta mål har både Sveriges Riksbank och Danmarks Nationalbank att det ska råda prisstabilitet, alltså låg inflation, i länderna. Detta gemensamma mål som finns för penningpolitiken utgör ytterligare en indikator på att det förekommer likheter i mellan ländernas penningpolitik.

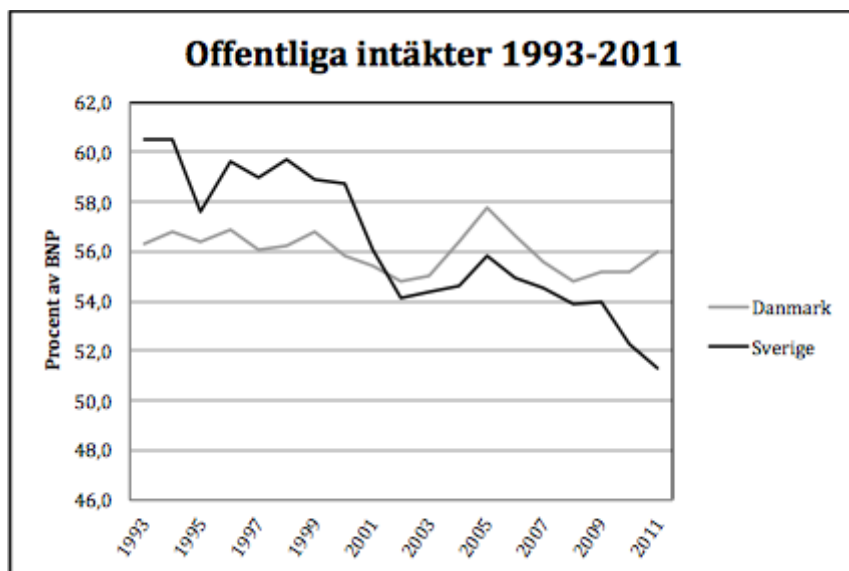
Ytterligare en faktor som har påverkan på penningpolitiken i de båda länderna är att länderna tillämpar olika växelkurssystem för sina valutor. Växelkurssystemet som valts påverkar hur respektive land kan styra sin penningpolitik. Det danska valet att införa en fast växelkurs mot euron innebär, som vi tidigare nämnt, att den danska

penningpolitiken präglas av den som förs inom valutaunion i Europa. Det svenska valet att låta den svenska kronan vara flytande innebär att den svenska penningpolitiken tillåts vara mer fri. Detta är en indikator på att det kan finnas vissa olikheter i den penningpolitik som länderna för. Vi kan dock utifrån vårt krav att det ska finnas korrelation mellan ländernas inflationsnivå tillsammans, ändå göra bedömningen att likheter finns mellan hur länderna för sin penningpolitik. Kriteriet om likheter i penningpolitiken anser vi därmed vara uppfyllt.

7.1.2.5 Stor likformighet i finanspolitik mellan länderna inom unionen

Vår beräkning av korrelationen mellan ländernas offentliga intäkter gav värdet 0,51. Vi anser detta vara tillräckligt högt för att säga att det finns viss korrelation mellan ländernas värden, dock inte hög. Vi anser alltså att viss likhet går att påvisa, dock inte stor. Utifrån diagram 6, över Sveriges och Danmarks offentliga intäkter som en andel av respektive lands BNP, kan vi utläsa att viss likhet mellan ländernas kurvor. Danmarks kurva över de offentliga intäkterna verkar dock vara något mer stabil än vad samma kurva för Sverige visar. Detta tyder på att det finns en del olikheter i vilka värden ländernas offentliga intäkter uppvisar för de olika åren.

Diagram 6: Offentliga intäkter Sverige och Danmark

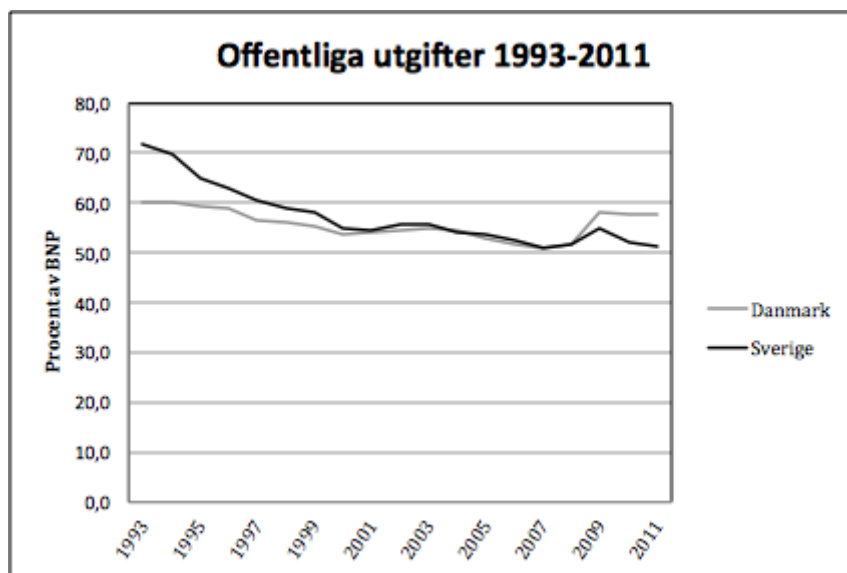

Källa: Eurostat

Bildförklaring: Diagrammet visar offentliga intäkter för Sverige och Danmark från år 1993 till år 2011. De offentliga intäkterna för båda länder är beräknade som procentuell andel av respektive lands BNP motsvarande år.

Vår beräkning av korrelationen mellan ländernas totala offentliga utgifter gav ett värde på 0,74. Värdet för korrelationen anser vi vara så pass högt att vi kan påvisa korrelation mellan ländernas offentliga utgifter. Även utifrån diagram 7, över Sveriges och Danmarks totala offentliga utgifter som andel av respektive lands BNP, gör vi bedömningen att det finns likheter i de offentliga utgifterna. Diagrammet visar tydligt att det finns likheter både för de offentliga utgifternas nivå och för i vilken riktning som kurvorna pekar. Kurvorna för de båda länderna uppvisar även en stabilitet i de offentliga utgifterna vilket talar för att likheter finns i hur finanspolitiken förs.

Diagram 7: Offentliga utgifter Sverige och Danmark

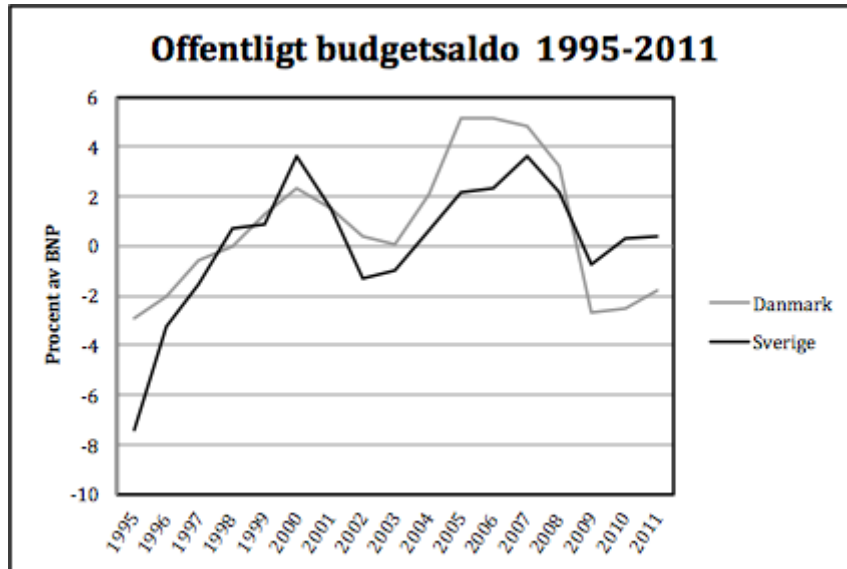
Källa: Eurostat

Bildförklaring: Diagrammet visar offentliga utgifter för Sverige och Danmark från år 1993 till år 2011. De offentliga utgifterna för båda länder är beräknade som procentuell andel av respektive lands BNP motsvarande år.

Vår beräkning av korrelationen mellan ländernas totala budgetsaldon gav ett värde på 0,74. Detta anser vi vara så pass högt för att kunna göra bedömningen att likhet mellan ländernas budgetsaldo finns. Även utifrån diagram 8 gör vi bedömningen att det går att utläsa likhet mellan ländernas kurvor över det offentliga budgetsaldot. Vi har tidigare nämnt att ett negativt budgetsaldo tyder på att landet för en expansiv finanspolitik medan ett positivt budgetsaldo tyder på att landet för en restriktiv finanspolitik. I diagram 8 kan vi utläsa att ländernas kurvor går i samma riktning för

merparten av åren, vilket vi anser tyder på att ländernas finanspolitik förs i samma riktning under dessa år och därmed uppvisar stora likheter.

Diagram 8: Offentligt budgetsaldo Sverige och Danmark

Källa: Eurostat

Bildförklaring: Diagrammet visar offentligt budgetsaldo som andel av motsvarande års BNP för Sverige och Danmark från år 1995 till år 2011. Budgetsaldo skillnaden mellan ländernas offentliga utlånande och lånande. Detta visar skillnaden mellan intäkter och utgifter för åren.

Utifrån våra beräkningar av korrelationen mellan ländernas olika finansiella poster gör vi bedömningen att det finns likheter i den finanspolitik som länderna för. Även om vi inte kunde påvisa hög korrelation mellan ländernas offentliga intäkter, kunde vi göra detta både för de offentliga utgifterna och det offentliga budgetsaldot. Detta anser vi vara tillräckligt för att göra bedömningen att länderna uppfyller kriteriet om likheter i finanspolitiken.

7.1.2.6 Hög regional integration mellan länderna inom unionen

Sverige och Danmark är som mest integrerade inom Öresundsregionen. Regionen har gemensamma mål och en samlad strategi för hur regionen ska utvecklas för att nå en djupare integration. Öresundsbron har inneburit att nya dörrar har öppnats för en integrerad arbetsmarknad och även en ökad integration inom bostadsmarknaden har påvisats (Öresundskomiteen, 2012). Samtidigt förekommer det vissa olikheter mellan länderna. Länderna har bland annat skild arbetsmarknadspolitik vilket kan ses som

omständligt för svenskar som arbetar i Danmark och vice versa. Även en gemensam bostadsmarknad saknas. Kan dessa hinder överkommas i framtiden kommer det för regionen att innebära en djupare integration, större möjligheter och en större flexibilitet för invånarna (Olshov & Olofsdotter, 2003, s. 24-30). Trots att en djupare integration kan vara möjlig att uppnå i vissa områden i Öresundsregionen tolkar vi att Sverige och Danmark är högt integrerade inom regionen. Ömsesidiga dagliga kontakter finns även mellan länderna på nationell nivå. Samarbetet mellan länderna är stort och är utbrett inom flera olika områden, då Sverige och Danmark delar många grundläggande värderingar som är till stor nytta vid politiska frågor (Regeringen, 2012). Vi anser integrationen mellan Sverige och Danmark är tillräckligt stor för att bedöma kriteriet angående integration som uppfyllt.

7.1.2.7 Geografisk närhet mellan länderna inom unionen

Som visats på kartan i avsnitt 3 är Sverige och Danmark grannländer och gränsar vid södra Sverige, den sydvästra delen av Skåne, och den östra delen av Danmark. För både Sverige och Danmark skulle det vara mest logiskt att ingå i en valutaunion med ett grannland. Rör vi oss utanför Skandinavien blir det svårare att hitta en optimal partner att skapa en valutaunion med. Avståndet mellan Stockholm och Köpenhamn är inte avsevärt stort i relation till avståndet till huvudstäder i länder utanför Skandinavien. Den geografiska närheten mellan Sverige och Danmark talar för att en valutaunion skulle kunna vara välfungerande.

7.1.2.8 Samhörighet mellan länderna inom regionen

Sverige och Danmark har idag liknande språk. Det finns även liknande kultur, historia och social struktur i de två skandinaviska länderna. Enligt teorin talar detta för att en valutaunion mellan Sverige och Danmark kan bli välfungerande. Övriga likheter mellan länderna som finns idag är i BNP per capita, människors livslängd, arbetslöshet och människor i risk för fattigdom (Eurostat, 2012). Innebörden av detta anser vi vara att det finns likheter i levnadsstandard och levnadsförhållanden mellan länderna. Detta är faktorer som underlättar vid bildandet av en valutaunion. En långt bakåtgående gemensam historia för länderna, bland annat genom tidigare valutaunion mellan samtliga skandinaviska länder, har haft verkan på länderna och gjort att det förekommer en liknande juridisk, administrativ och politisk tradition (Jonung &

Sjöholm, 1997). De stora likheterna inom dessa områden gör att vi anser att samhörighet mellan länderna existerar och att kriteriet är uppfyllt.

7.1.2.9 Utbredd handel mellan länderna inom unionen

Handeln mellan Sverige och Danmark är utbredd och länderna ligger högt på listor över vanligaste handelspartners för både export och import. År 2012, perioden januari till augusti, exporterade Sverige 6,2 % av sin totala export till Danmark och importerade 8,4 % av sin totala import från Danmark (Statistiska centralbyrån, 2012). I Danmarks fall är Sverige landets tredje största handelspartner för både export och import (Dansk statistik, 2012). Länder med geografisk närhet, som Sverige och Danmark, tenderar enligt teorin att handla mer med varandra. Gravitationsmodellen visar att handel är positivt korrelerad med geografisk närhet (Olshov & Olofsdotter, 2003, s. 33). Närheten mellan länderna och integrationen i Öresundsregionen är något som vi anser gynna handeln mellan Sverige och Danmark. Den existerande integrationen kan i längden minska barriärer mellan länderna, den ”minskar” de faktiska landgränserna och gör dessa mindre betydelsefulla när det kommer till handeln. Trots att handeln mellan länderna potentiellt kan öka med en ökad integration anser vi att kriteriet angående utbredd handel är uppfyllt utifrån ovan statistik över import och export.

7.1.6 Sammanfattning av resultat för optimalt valutaområde

Vår analys ovan behandlade teorin genom att ta upp olika kriterier, landspecifika och unionspecifika. För samtliga kriterier utförde vi en analys för att bedöma huruvida länderna uppvisade tillräckligt stor likhet för att vi skulle anse kriteriet vara uppfyllt. Ju fler kriterier som anses vara uppfyllda desto mer välfungerande valutaunion kan länderna bilda.

Det första landspecifika kriteriet som togs upp var huruvida det fanns en tydlig produktdiversifiering i respektive land. Efter en diskussion kring de olika produktionsområdena i länderna och dess totala andel av produktion drog vi slutsatsen att produktionen i båda länder är diversifierad och kriteriet uppfyllt. Det andra landspecifika kriteriet som togs upp var huruvida det förekommer flexibilitet i löne- och prisrörligheten i länderna. Efter vår analys av data över båda länders arbetslöshet

och löneutveckling drog vi slutsatsen att löneutvecklingen inte kan anses anpassa sig väl efter andelen arbetslösa. Detta kriterium ansåg vi alltså inte vara uppfyllt.

De unionsspecifika kriterierna berör länderna tillsammans som en union. Det första unionsspecifika kriteriet som diskuterades var faktorrörlighet mellan länderna. Vi diskuterade de möjligheter som finns att ta sig mellan länderna samt vilka gränshinder som finns och drog därefter slutsatsen att det finns en faktorrörlighet mellan länderna. Det andra unionsspecifika kriteriet som togs upp var likheten i produktionsstrukturen mellan länderna. Vi diskuterade likheter i produktionsområden och drog slutsatsen att det finns viss olikhet i produktionsstrukturen mellan länderna, men att denna inte behöver vara betydande. Det tredje unionsspecifika kriteriet som vi diskuterade var likformighet i konjunkturmönster mellan länderna. Efter beräkningen av korrelationen kunde vi dra slutsatsen att det går att påvisa likhet i konjunkturmönstret mellan länderna. Det fjärde unionsspecifika kriteriet som diskuterades var likheter inom penningpolitiken mellan länderna. Efter vår beräkning av korrelationen mellan ländernas årliga inflation gjorde vi slutsatsen att det går att påvisa likheter i penningpolitiken. Därefter diskuterades det femte unionsspecifika kriteriet om likhet i finanspolitiken mellan länderna. Efter vår beräkning av korrelation mellan olika finansiella poster för länderna drog vi slutsatsen att det går att påvisa likheter i finanspolitiken. De sjätte och sjunde unionsspecifika kriterierna som diskuterades var graden av regional integration respektive den geografiska närheten mellan länderna. Vi drog slutsatsen att integrationen är utbredd mellan länderna, framförallt inom Öresundsregionen, samt att det finns en geografisk närhet. Det åttonde kriteriet vi analyserade var samhörighet mellan länderna. Vi drog slutsatsen att det finns en känsla av samhörighet mellan de två skandinaviska länderna. Det nionde och sista kriteriet vi valde att diskutera var handel mellan länderna. Vår undersökning visade att det går att säga att den redan befintliga handeln mellan länderna idag är utbredd och kriteriet uppfyllt.

Efter att ha gjort analysen utifrån de olika kriterierna drar vi slutsatsen att en Sverige och Danmark utgör ett optimalt valutaområde. Alla kriterier förutom hög grad av löne- och prisflexibilitet och likheter i produktionsstruktur har vi kunnat påvisa vara uppfyllda.

7.2 Positiva och negativa effekter av en valutaunion

De positiva och negativa effekter som kommer av ett inträde i en valutaunion har beskrivits i avsnitt 5. I detta avsnitt kommer vi inledningsvis att undersöka hur Öresundsregionen hade kunnat dra fördel av de samhällsekonomiska effekter som kommer av en valutaunion mellan Sverige och Danmark. Därefter kommer vi att undersöka vilken påverkan de negativa effekterna en valutaunion hade haft för regionen.

7.2.1 Positiva effekter av en valutaunion

Det har tidigare i uppsatsen påvisats att Öresundsregionen är en djupt integrerad region med ett utbrett samarbete över sundet. Detta anser vi talar för att regionen skulle kunna dra nytta av de positiva effekter som kommer av en valutaunion. Nedan diskuteras de tre positiva samhällsekonomiska effekter som kommer utav en valutaunion, ur ett Öresundsregionsperspektiv.

7.2.1.1 Osäkerhet försvinner

Vi har tidigare visat att integrationen och samarbetet i Öresundsregionen är stort. Detta innebär att den minskade osäkerhet som kommer av en gemensam valuta skulle kunna underlätta mycket. De som bor och arbetar på olika sidor av sundet skulle med säkerhet veta hur mycket de kommer att få i lön, utan att behöva ta hänsyn till eventuella fluktuationer i respektive lands valuta. Arbetskraftspendlarna skulle enklare kunna planera sin framtida ekonomi och slippa känna osäkerhet inför framtida inkomst, något som kan vara avgörande för individens levnadsstandard och välmående. Försvinner osäkerheten i valutan tror vi att detta hade kunnat öka flödet av arbetskraft mellan länderna inom regionen. De som tidigare varit hämmade och att ta arbete på andra sidan sundet på grund av osäkerheten i valutan och i framtida lön hade nu kunnat bortse från detta gränshinder. Något som hade kunnat vara ett steg i den integrationsprocess och "Öresundsidentitet" som Öresundskomiteen vill se i regionen i framtiden.

Vi har tidigare visat att handeln mellan länderna är utbredd. Anders Olshov nämner dessutom i en intervju att det finns många företag i Öresundsregionen vars verksamhet är gränsöverskridande och är beroende av ett fungerande samarbete i

regionen³. Rörliga växelkurser i Öresundsregionen tror vi kan skapa osäkerhet bland företag som gör handel över sunden, vilket kan hämma handel och investeringar mellan länderna. Vi anser att en gemensam valuta hade kunnat innebära viktiga positiva effekter för företagen inom regionen. Med en gemensam valuta behöver inte företagen ta hänsyn till eventuella valutafluktuationer och växlingskostnader, vilket gör det lättare att beräkna framtida intäkter och utgifter när det kommer till export och import. Då man enligt nationalekonomisk teori antar att de flesta individer och företag är risk-aversa är detta något som vi anser skulle gynna de företag i Öresundsregionen som utför handel över landgränserna. Vi antar att företag ofta har höga fasta kostnader som till exempel hyra för lokal och löner. För många företag är det då viktigt att kunna budgetera och med säkerhet veta och planera för sina intäkter och utgifter, något som blir svårare om länderna i regionen har olika valutor. För att eliminera osäkerhet inför framtida intäkter går det att använda olika finansiella instrument, exempelvis att terminsäkra sig mot valutaförändringar. Detta innebär dock alltid en kostnad som antagligen alla företag inte är beredda att ta.

Med en gemensam valuta i Öresundsregionen hade osäkerheten över valutans värde eliminerats. Det hade blivit lättare för individer och företag att med säkerhet kunna planera sin framtida ekonomi. Något som vi anser hade gynnat hela regionen.

7.2.1.2 Valutorna blir perfekta substitut

Att det idag förekommer två olika valutor i Sverige och Danmark gör att det i Öresundsregionen existerar stora transaktionskostnader. Vi har valt att redogöra för tre olika transaktionskostnader som kan ha stor påverkan på de som reser, arbetar och gör affärer över sundet. En av dessa transaktionskostnader är den valutaväxlingsprocess som tillkommer då man färdas mellan länderna och vill använda sig av kontanter. Förutom att valutaväxling är tidskrävande förekommer ofta en avgift hos växlingskontor. Denna avgift kan variera men utgör till exempel hos FOREX en kostnad på 50 SEK (Forex, 2012). Detta blir ett hinder i Öresundsregionens integrationsprocess och försvårar rörligheten inom regionen. Något som går emot Öresundskomiteens idé med att man som invånare i Öresundsregionen inte ska behöva ta hänsyn till vilken av sidorna man befinner sig på.

³ Olshov, Anders; Direktör Öresundsinstitutet Malmö, Intervju 2012-11-19

Ytterligare en typ av transaktionskostnad är kostnaden som finns för överföringar från danska till svenska bankkonton och vice versa. Denna typ av överföring måste göras av många inom Öresundsregionen, bland annat för de som bor och arbetar på olika sidor av sundet. Denna kostnad kan även finnas för företag med kontor på båda sidor av sundet och måste överföra pengar däremellan. Även för de företag som gör affärer med andra sidan av sundet. I en undersökning gjord av Öresundskomiteen jämförs kostnader för att överföra 1000 DKK mellan banker, från det ena landet till det andra. Undersökningen visar att det ofta finns en avgift när man överför pengar mellan svenska och danska banker, dessa varierar dock mellan banker och mellan privatpersoner och företagskunder. Som högst ligger denna kostnad på över 25 DKK per överföring, men mest frekvent ligger kostnaden på runt 15 DKK (Öresundskomiteen, 2012). Vill man slippa denna typ av avgift per överföring kan man som arbetskraftspendlare istället underlätta för sig och ha en fast överföring av lön per månad. Denna tjänst erbjuds bland annat hos Swedbank, där avgiften för detta är 60 DKK per månad (Swedbank, 2012). Om vi antar att alla de runt 20 000 arbetskraftspendlarna skulle använda sig av en sådan tjänst skulle det innebära en sammanlagd kostnad på över 14 miljoner DKK per år, en transaktionskostnad som inte skulle förekomma om länderna hade samma valuta.

Den sista typen av transaktionskostnad som vi har valt att ta upp är den som kan finnas vid uttag av pengar i en bankomat i det andra landet. Har man ett bankkort från svenska Swedbank och tar ut pengar i Danmark är avgiften mellan 25-35 SEK per uttag. Hos danska Swedbank är motsvarande avgift 30 DKK per uttag (Swedbank, 2012). Hos Danskebank är avgiften 40 SEK respektive 30 DKK (Danskebank, 2012). Vill man inte använda sig av kontanter på andra sidan utan istället betala med kort förekommer även en kostnad. Detta valutaväxlingspåslag vid köp i utländsk valuta ligger oftast på 1,5 % av beloppet (Swedbank, Danskebank, 2012).

Ovan nämnda transaktionskostnader hade enligt oss kunnat elimineras med en gemensam valuta. Detta visar på att det skulle finnas stora belopp att spara in, både för turister, arbetskraftspendlare och företag om valutorna blir perfekta substitut. Att denna kostnad försvinner går även hand i hand med att valutaosäkerheten minskas.

7.2.1.3 Prisjämförelse blir enklare

Med en gemensam valuta i Öresundsregionen anser vi att det hade blivit lättare att jämföra priser över sundet och det ökar pristransparensen. Detta är något som är viktigt i en djupt integrerad region som vi tidigare visat att Öresundsregionen är. Enligt Öresundskomiteen ska det, som vi tidigare nämnt, vara så få och små skillnader över sundet som möjligt och detta gäller även prisskillnader. Lättare prisjämförelser innebär enligt teorin mindre prisdiskriminering och en ökad konkurrens, detta tror vi skulle kunna vara fallet för även Öresundsregionen. Med en gemensam valuta i hela regionen blir det svårare för företag att prisdiskriminering och den ökade konkurrensen kommer i sin tur att resultera i lägre priser inom regionen.

Olshov nämner i en intervju att pristransparens märkbart hade förbättrats med en gemensam valuta i Öresundsregionen. Det är i nuläget med två olika valutor svårt att göra undersökningar på löner och priser inom regionen, vilket är något som skulle underlättats med lättare prisjämförelse och ökad pristransparens⁴. I en integrerad region som Öresundsregionen med stor faktorrörlighet kan detta vara viktigt för arbetskraftspendlare. Med en ökad transparens i ekonomin blir det lättare att se olikheter i lönenivåer mellan länderna, vilket kan vara avgörande när man bestämmer sig för vilken sida av sundet man ska arbeta på.

Tidigare nämnde vi de minskade transaktionskostnaderna som kommer av en gemensam valuta, detta går hand i hand med pristransparensen och kommer hjälpa till att öka transparensen i ekonomin. Konsumenter och producenter inom regionen behöver med en gemensam valuta inte längre ta hänsyn till de olika växelkurserna och transaktionskostnaderna när de ska göra prisjämförelser mellan Sverige och Danmark inom regionen.

7.2.2 Negativa effekter av en valutaunion

Den främsta negativa effekten som kommer av en valutaunion mellan länderna och därmed även för Öresundsregionen, är centralbankernas förlust av kontrollmöjlighet och penningpolitiska medel. Denna effekt analyserar vi utifrån ett nationellt perspektiv då vi anser att samtliga regioner i och mellan länderna kommer att

⁴ Olshov, Anders; Direktör Öresundsinstitutet Malmö, Intervju 2012-11-19

påverkas likartat. Efter diskussionen kring följden av dessa två negativa effekter följer en diskussion kring ytterligare negativa effekter av ett inträde i en valutaunion som vi applicerar på enbart Öresundsregionen.

7.2.2.1 Förlust av kontrollmöjlighet

Teorin kring den negativa effekt i form av förlust av kontrollmöjlighet som följer av ett inträde till en valutaunion beskrevs i avsnitt 6. Vid ett inträde till en valutaunion krävs, som tidigare nämnts, en gemensam centralbank med en gränsöverskridande penning- och stabiliseringspolitik. Vid en valutaunion mellan Sverige och Danmark innebär detta att ländernas centralbanker skulle behöva ge upp sin självständighet till den nya gemensamma centralbanken. Därmed förlorar båda länder den tidigare kontrollmöjlighet som funnits för landets penning- och valutapolitik. Tidigare har länderna haft full insyn i sitt eget lands finanser och kunnat kontrollera att penningpolitiken förs på ett sätt som gynnar landet och att eventuella ekonomiska kriser kan hanteras. Den gemensamma centralbanken skulle behöva ta hänsyn till båda länders finanser för styrningen av penning- och stabiliseringspolitiken för båda länder inom unionen. En valutaunion anser vi därmed medföra ett nytt behov för båda länder att kontrollera hur det andra landet för sina finanser. Om till exempel Sverige drabbas av en ekonomisk kris skulle detta kunna få en stor inverkan på hur penningpolitiken skulle föras för unionen. Därmed kan tänkas att Danmark påverkas i högre grad än vad landet behövt om båda länder haft sin självständighet.

För Sverige anser vi att förlusten av kontrollmöjligheten skulle vara en stor uppoffring. Landet har idag valt att ställa sig utanför valutasamarbetet EMU. Vid historiska ekonomiska kriser har Sverige dessutom valt att gå från fast till rörlig växelkurs vilket tyder på att landet anser att kontrollmöjlighet för penningpolitiken är viktigt. Även för Danmark anser vi att förlusten av kontrollmöjlighet som följer av en valutaunion är en stor uppoffring. Danmark har likt Sverige valt att stå utanför valutasamarbetet EMU, vilket tyder på att de föredrar självständighet framför en union. Den pågående ekonomiska krisen inom EMU är ett tydligt exempel på vilken betydelse det kan ha att länder inom en union förlorar kontrollmöjligheten av penningpolitiken som förs för hela unionen. Om ett land inte sköter sina finanser och drabbas av en kris får dessa negativa ekonomiska effekter för samtliga länder inom

unionen. Detta skapar ett behov för alla länder inom EMU att kunna kontrollera hur andra länder sköter sin ekonomi.

7.2.2.2 Förlust av penningpolitiska medel

Vid skapandet av en valutaunion mellan Sverige och Danmark förlorar inte bara respektive lands centralbank kontrollmöjlighet utan även penningpolitiska medel. Hur denna effekt påverkar ett land i teorin har vi beskrivit i avsnitt 6. Det skulle, som vi tidigare nämnt, vara den gemensamma centralbanken som styr de penningpolitiska medlen för båda länder inom unionen efter inträdet. En gemensam centralbank skulle därmed medföra kompromisser för hur penningpolitiken ska styras inom unionen och hur de penningpolitiska medlen ska användas. Som vi nämnt i avsnitt 4 tillämpar Sverige ett rörligt och Danmark ett fast växelkurssystem, vilket innebär att länderna idag har olika penningpolitiska medel att tillgå och styr sin penningpolitik därefter. Till exempel skulle det för Sverige som medlem i en valutaunion inte vara möjligt att genom växelkursanpassningar styra den svenska kronan. Danmark skulle inte genom sina penningpolitiska räntor kunna styra riktning för sin ekonomi. Vid till exempel en ekonomisk kris skulle båda länder behöva förlita sig på att den gemensamma centralbanken styr penningpolitiken på ett sätt så att krisen kan hanteras på ett fördelaktigt sätt för de båda länder. Detta tror vi kan visa sig problematiskt framförallt då en ekonomisk kris drabbar länderna asymmetriskt. Drabbas till exempel Sverige av en ekonomisk kris och inte Danmark skulle det vara den gemensamma centralbanken som styr penningpolitiken så att Sverige ska kunna ta sig ur krisen. De penningpolitiska medel som centralbanken väljer för att göra detta skulle bero både på Sveriges situation och på Danmarks. Detta kan innebära att krisen inte kan hanteras lika effektivt för Sverige som i fallet då de självständigt kunnat styra sin penningpolitik. Det kan även innebära att Danmark påverkas av krisen i Sverige i större utsträckning än om de stått utanför valutaunionen.

I en intervju med Anders Olshov gör han konstaterandet att både Sverige och Danmark får anses vara relativt nöjda med det system som respektive land tillämpar i nuläget⁵. Vi gör bedömningen att olikheten i synen på hur penningpolitiken ska styras kan leda till politiska konflikter inom unionen och att kompromisserna för vilket

⁵ Olshov, Anders; Direktör Öresundsinstitutet Malmö, Intervju 2012-11-19

system som unionen ska tillämpa kan bli stor. Sådana konflikter kan vara särskilt skadliga för det nära samarbete som finns inom Öresundsregionen.

7.2.2.3 Ytterligare negativa effekter utifrån ett Öresundsregionsperspektiv

Förutom förlusten av den nationella penningpolitiska kontrollen och styrmedlen som kommer av ett inträde i en valutaunion mellan Sverige och Danmark, finns en del negativa effekter av ett inträde för just Öresundsregionen. Vi har tidigare konstaterat att de flesta individer inom regionen skulle anse att en gemensam valuta inom regionen hade underlättat och kunnat generera vinster. Det finns dock både individer och företag som utnyttjar det faktum att det idag finns två olika valutor inom regionen.

Yrkesarbetande pendlare kan tänkas utnyttja växelkurssvängningar som kan göra det mer lönsamt att arbeta på ena sidan sundet under vissa perioder och på andra sidan sundet under andra perioder. Statistik från Örestat visar tydligt att under året 2009 var antalet yrkesarbetande pendlare från Sverige till Danmark som högst (Örestat, 2012). En DKK gav i genomsnitt det året 1,43 SEK. Denna kurs är förhållandevis hög då den genomsnittliga kursen för både året innan och året efter var cirka 1,28 SEK per DKK. Under år 2012 gav en DKK i genomsnitt 1,17 SEK. Det var alltså betydligt mer lönsamt för yrkesarbetande pendlare att arbeta i Danmark och ta ut sin lön i SEK under år 2009.

Även bland konsumenter tror vi att det finns individer som utnyttjar svängningarna i växelkursen mellan ländernas valutor. Även detta gick tydligt att se under år 2009 då den danska kronan var förhållandevis stark. Handeln på den svenska sidan av sundet ökade betydligt under denna period, vilket till stör del berodde på ökningen av danska turister i Sverige. Det var då lönsamt för danska konsumenter som under perioden kunde resa till Sverige och betala mindre för samma varor som fanns i Danmark⁶. Möjligheten för konsumenter att utnyttja valutafluktuationer på detta sätt försvinner om Sverige och Danmark ingår en valutaunion.

Det kan även tänkas att det finns företag inom regionen som utnyttjar det faktum att det finns olika valutor inom regionen. De företag som är risktagande snarare än risk-

⁶ Fristed, Elsebet & Andersson, Klas; Öresundskomiteen Köpenhamn, Intervju 2012-12-04

aversa kan utnyttja svängningar i växelkursen för att spekulera och utnyttja olikheten i växelkursen mellan länderna. Till exempel kan olika finansiella medel användas, till exempel terminskontrakt och optioner, för att dra nytta av rörliga växelkurser. Sådana spekulationer är inte möjliga om det istället finns en gemensam valuta. Vi anser dock att de flesta företag idag är risk-aversa.

7.2.3 Sammanfattning av resultat för positiva och negativa effekter av en valutaunion

De positiva effekter som kommer utav en gemensam valuta och vi har valt att diskutera är en minskad osäkerhet, att valutorna blir perfekta substitut och att prisjämförelser blir enklare. Vi visade att för Öresundsregionen leder den minskade osäkerheten till något positivt för både yrkesarbetande pendlare och för företag. Minskad osäkerhet kring framtida inkomster och intäkter leder till en mer säker tillvaro för både individer och företag. Då valutorna blir perfekta substitut minskar transaktionskostnader, vilket kan innebära stora besparingar inom regionen. Med lättare prisjämförelser mellan länderna i regionen leder detta till en mer transparent ekonomi. Att Öresundsregionen är en djupt integrerad region gör att regionen kan tillgodogöra sig alla ovan nämnda positiva effekter och att det därför finns stora vinster för regionen att hämta om en gemensam valuta hade införts.

De negativa effekter vi diskuterade var förlusten av den nationella kontrollen över penningpolitiken och styrmedel. Båda länder har idag självständighet för sin penningpolitik och har även valt olika system för denna. Vi visade att en valutaunion därmed kan innebära stora kompromisser för båda länder vid utformningen av den gemensamma penningpolitiken för unionen då båda får anses nöjda med sitt idag valda system. Vi har vid appliceringen av Mundells teori för Sverige och Danmark, visat att det finns flera likheter i hur Sverige och Danmark sköter sin penning- och finanspolitik. Vi visade även att det finns likheter i ländernas konjunkturer vilket tyder på att båda drabbas likartat av låg- och högkonjunkturer. Detta innebär att risken för att en asymmetrisk ekonomisk störning skulle drabba union är liten. Vi anser därmed att förlusten av kontrollmöjlighet och styrmedel inte behöver vara en stor nackdel för länderna. En gemensam penningpolitik hade kunnat utformas för en gemensam valutaunion utan några omfattande kompromisser.

Ytterligare negativa effekter som vi diskuterade var att vissa individer och företag utnyttjar det faktum att länderna idag har två olika valutor och därmed växelkurser. Enligt klassisk nationalekonomi är dock de flesta individer och företag risk-aversa. Detta innebär att merparten hade föredragit stabilitet och minskad osäkerhet i valutan framför valutafluktuationer.

Utifrån ovanstående analys gör vi bedömningen att de positiva effekter som kommer av en gemensam valuta inom Öresundsregionen överväger de negativa. Vi tror att de vinster som kommer av en gemensam valuta är så pass stora i Öresundsregionen att de överväger det faktum att båda länder måste gå från självständig till gemensam penningpolitik. Vi visade dessutom att det inte behöver vara en stor nackdel för något av länderna att uppge den nationella penningpolitiken.

8. Slutsats och diskussion

I detta avsnitt dras slutsatser utifrån de resultat som vår undersökning visat. En diskussion kommer även föras kring om det finns en möjlighet att bilda en valutaunion eller inte.

Resultatet för vår undersökning visade att Sverige och Danmark utgör ett optimalt valutaområde enligt Mundells teori. Utifrån de kriterier vi valt att undersöka uppvisar länderna likheter inom samtliga, förutom kriteriet om hög löne- och prisrörlighet. Vi kunde därmed dra slutsatsen att länderna kan ingå en välfungerande valutaunion utan stor risk för asymmetriska störningar. Att länderna utgör ett optimalt valutaområde, och därmed är lämpliga att ingå en valutaunion tillsammans, ansåg vi vara viktigt för en fortsatt analys kring de positiva och negativa effekter för Öresundsregionen som kommer av en valutaunion mellan länderna.

Då det kommer till att avgöra huruvida ett valutasamarbete är lönsamt för Öresundsregionen samt huruvida det skulle finnas en vilja att ingå en sådan, anser vi att det är viktigt att de positiva effekterna överväger de negativa. Vår undersökning kring de effekter som en valutaunion skulle få för regionen visade att en gemensam valuta skulle generera stora vinster för regionen. Öresundsregionen är idag djupt integrerad vilket gör att regionen i hög utsträckning kan tillgodogöra sig de positiva effekterna i form av bland annat minskade transaktionskostnader och osäkerhet. De negativa effekter som kommer av en valutaunion är den minskade självständigheten för penningpolitiken, något som vi ansåg vara ett problem främst på nationell nivå. Vi visade dock att det finns stora likheter mellan länderna i form av den penning- och finanspolitik som förs och att förlusten av självständighet inte behöver innebära en stor uppoffring för något av länderna. Vi kunde därmed dra slutsatsen att vinsterna med en gemensam valuta i Öresundsregionen hade varit så pass stora att de positiva effekterna överväger de negativa.

Trots att vår uppsats ämnar undersöka huruvida Öresundsregionen hade gynnats av en gemensam valuta anser vi att en diskussion kring huruvida en valutaunion är möjlig på nationell nivå, är nödvändig att föra. För att bildandet av en valutaunion ska vara möjlig och önskvärd krävs att det finns både politiskt och folkligt stöd i båda länder.

Därför krävs att de positiva effekterna som kommer av en valutaunion överväger de negativa effekterna, även på nationell nivå.

För att den politiska viljan ska finnas i både Sverige och Danmark att bilda en valutaunion krävs att det finns tydliga ekonomiska vinster för båda länder. Det måste även finnas stora likheter mellan länderna inom de ekonomiska och politiska systemen. Detta för att så lite kompromisser som möjligt ska behöva göras och för att bildandet ska vara fritt från konflikter. I en intervju med Öresundskomiteen gjordes konstaterandet att någon diskussion på politisk nivå kring en gemensam valuta inte varit på tal, vare sig på nationell eller regional nivå⁷. En orsak till detta kan bero på det faktum, som Anders Olshov nämnde i en intervju, att båda länder är relativt nöjda med det system som tillämpas i länderna idag. En kompromiss kring hur penningpolitiken ska skötas kan därmed visa sig större än vad länderna är villiga att göra⁸. Vi antar därmed att den politiska viljan att bilda valutaunion mellan Sverige och Danmark är liten.

Ytterligare ett krav för att bildandet av en valutaunion mellan Sverige och Danmark ska vara möjlig är att det finns ett folkligt stöd i båda länderna. En sådan undersökning har aldrig gjorts men vi är av åsikten att ett sådant stöd inte hade funnits på nationell nivå. De folkomröstningar som har gjorts i länderna angående valutaunioner har varit om EMU-medlemskap. I båda länder röstade folket mot ett inträde i valutaunionen. Däremot visade statistiken att det fanns ett större stöd för ett EMU-medlemskap i Sveriges södra delar än i övriga Sverige (Statistiska centralbyrån, 2012). Även statistiken för folkomröstningen i Danmark visade att det fanns ett större stöd i Köpenhamnsområdet än i övriga delar av Danmark för ett inträde i EMU (Olshov & Olofsdotter, 2003, s. 57-59).

Detta kan tyda på att det inom Öresundsregionen finns större öppenhet för valutaunioner och att de positiva effekter som följer av en sådan uppfattas tydligare av befolkningen inom regionen. På nationell nivå är den integration och de likheter som finns inom Öresundsregionen inte lika utbredd. Flera av de positiva effekter som kommer av en valutaunion, som vi diskuterat utifrån ett Öresundsregionsperspektiv,

⁷ Fristed, Elsebet & Andersson, Klas; Öresundskomiteen Köpenhamn, Intervju 2012-12-04

⁸ Olshov, Anders; Direktör Öresundsintituttet Malmö, Intervju 2012-11-19

kommer eventuellt inte att ha samma effekt på resterande delar av de båda länderna. Vi har redan gjort konstaterandet att den politiska viljan för att bilda en valutaunion inte finns i något av länderna och därav kommer inte heller den folkliga viljan att tas i beaktning.

Sammanfattningsvis konstaterar vi att det finns flera positiva effekter för Öresundsregionen vid en valutaunion mellan Sverige och Danmark. På nationell nivå är dessa effekter svårare att analysera och vare sig den politiska eller den folkliga viljan verkar finnas. Detta gör att en sådan union inte idag är aktuell för någon av länderna att bilda. Ett förslag för vidare forskning är att göra en analys kring hur vilka effekter en valutaunion skulle ha på nationell nivå för de båda länderna.

9. Appendix A

1. BNP-tillväxt för Sverige och Danmark 1990-2012

År	Danmark	Sverige
1990	1,6	1
1991	1,3	-1,1
1992	2	-1,2
1993	-0,1	-2,1
1994	5,5	4
1995	3,1	3,9
1996	2,8	1,6
1997	3,2	2,7
1998	2,2	4,2
1999	2,6	4,7
2000	3,5	4,5
2001	0,7	1,3
2002	0,5	2,5
2003	0,4	2,3
2004	2,3	4,2
2005	2,4	3,2
2006	3,4	4,3
2007	1,6	3,3
2008	-0,8	-0,6
2009	-5,7	-5
2010	1,6	6,6
2011	1,1	3,7
2012	0,6	1,1

Korrelation: 0,73

Källa: Eurostat

2. Inflationsutveckling för Sverige och Danmark 1997-2011

År	Danmark	Sverige
1997	2	1,8
1998	1,3	1
1999	2,1	0,5
2000	2,7	1,3
2001	2,3	2,7
2002	2,4	1,9
2003	2	2,3
2004	0,9	1
2005	1,7	0,8
2006	1,9	1,5
2007	1,7	1,7
2008	3,6	3,3
2009	1,1	1,9
2010	2,2	1,9
2011	2,7	1,4

Korrelation: 0,54

Källa: Eurostat

3. Offentliga intäkter för Sverige och Danmark 1993-2011

År	Danmark	Sverige
1993	56,3	60,5
1994	56,8	60,5
1995	56,4	57,6
1996	56,9	59,6
1997	56,1	59
1998	56,2	59,7
1999	56,8	58,9
2000	55,8	58,7
2001	55,4	56,1
2002	54,8	54,1
2003	55	54,4
2004	56,4	54,6
2005	57,8	55,8
2006	56,6	54,9
2007	55,6	54,5
2008	54,8	53,9
2009	55,2	54
2010	55,2	52,3
2011	56	51,3

Korrelation: 0,51

Källa: Eurostat

4. Offentliga utgifter för Sverige och Danmark 1993-2011

År	Danmark	Sverige
1993	60,2	71,7
1994	60,2	69,6
1995	59,3	64,9
1996	58,9	62,9
1997	56,7	60,7
1998	56,3	58,8
1999	55,5	58,1
2000	53,7	55,1
2001	54,2	54,5
2002	54,6	55,6
2003	55,1	55,7
2004	54,6	54,2
2005	52,8	53,9
2006	51,6	52,7
2007	50,8	51
2008	51,5	51,7
2009	58	54,9
2010	57,9	52,3
2011	57,9	51,1

Korrelation: 0,74

Källa: Eurostat

5. Offentligt budgetsaldo för Sverige och Danmark 1995-2011

År	Danmark	Sverige
1995	-2,9	-7,4
1996	-2	-3,2
1997	-0,6	-1,5
1998	0	0,7
1999	1,3	0,9
2000	2,3	3,6
2001	1,5	1,5
2002	0,4	-1,3
2003	0,1	-1
2004	2,1	0,6
2005	5,2	2,2
2006	5,2	2,3
2007	4,8	3,6
2008	3,2	2,2
2009	-2,7	-0,7
2010	-2,5	0,3
2011	-1,8	0,4

Korrelation: 0,74

Källa: Eurostat

6. Löneutveckling för Sverige 1992-2011

År	Medellön SE
1992	178622
1993	186026
1994	195610
1995	201920
1996	214288
1997	225133
1998	232556
1999	242010
2000	250735
2001	257748
2002	263961
2003	271302
2004	281571
2005	290181
2006	300414
2007	314367
2008	327585
2009	337255
2010	342737
2011	353148

Källa: OECD

7. Löneutveckling för Danmark 1992-2011

År	Medellön DK
1992	217863
1993	223059
1994	220618
1995	230529
1996	238660
1997	247086
1998	255756
1999	264012
2000	274323
2001	281053
2002	292709
2003	303422
2004	316219
2005	326623
2006	338698
2007	347936
2008	361631
2009	376147
2010	383659
2011	391240

Källa: OECD

10. Källförteckning

Litteratur

De Grauwe, Paul (2009). *Economics of monetary union*. 8. ed. Oxford: Oxford University Press. Sida: 5-6, 57-58, 61-62

Fregert, Klas & Jonung, Lars (2010). *Makroekonomi: teori, politik och institutioner*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur. Sida: 334, 441-444, 509-511, 518-523, 526

Olshov, Anders & Olofsdotter, Karin (2003). *Euron och Øresund*. Malmö: Øresundsinstitutet. Sida: 24-30, 33, 45, 52, 57-59.

Palludan, Uffe & Persson, Henrik (2003). *Öresundsregionen: bakgrund, verklighet, möjligheter*. Köpenhamn: Copenhagen Institute for Future Studies [Institutet for fremtidsforskning]. Sida: 99, 184-185

Pentecost, Eric J. & Poeck, André van (red.) (2001). *European monetary integration: past, present and future*. Cheltenham: Edward Elgar. Sida: 69-70

Elektroniska källor

Statistiska centralbyrån, SCB

Statistiska centralbyrån. EMU-sympati, efter region.

http://www.scb.se/Pages/ProductTables_12443.aspx (Hämtad 2012-12-03)

Statistiska centralbyrån. Export varugrupper

http://www.scb.se/Pages/TableAndChart_26625.aspx (Hämtad 2012-11-08)

Statistiska centralbyrån. Handel, export

http://www.scb.se/Pages/TableAndChart_26637.aspx (Hämtad 2012-11-16)

Statistiska centralbyrån. Handel, import

http://www.scb.se/Pages/TableAndChart_26643.aspx (Hämtad 2012-11-16)

Statistiska centralbyrån. Industrins varuproduktion

http://www.scb.se/Pages/TableAndChart____126471.aspx (Hämtad 2012-11-08)

Statistiska centralbyrån. Nordisk statistik, StatNord. Rörlighet Sverige och Danmark

<https://www.h2.scb.se/grs/Statistics.aspx?type=lev2&sel=5> (Hämtad 2012-11-16)

Statistiska centralbyrån. Produktion

http://www.scb.se/Pages/TableAndChart____126469.aspx (Hämtad 2012-11-08)

Eurostat

Eurostat. Arbetslöshet

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1> (Hämtad 2012-11-15)

Eurostat. BNP

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114> (Hämtad 2012-11-15)

Eurostat. Fattigdom

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tessi014&plugin=1> (Hämtad 2012-11-15)

Eurostat. Förväntad livslängd

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsdph100&language=en> (Hämtad 2012-11-15)

Öresundskomiteen

Öresundskomiteen. Gränshinder

http://www.oresundskomiteen.org/wp-content/uploads/2011/04/Oresundsbrev_september_Webedition.pdf (Hämtad 2012-11-19)

Öresundskomiteen. Om oss

<http://www.oresundskomiteen.org/om-oss/> (Hämtad 2012-11-07)

Öresundskomiteen. Öresundsfakta

<http://www.oresundskomiteen.org/oresundsfakta/> (Hämtad 2012-11-13)

Norden

Norden. Fakta om Norge

<http://www.norden.org/sv/fakta-om-norden/nordiska-laender-och-faeroearna-groenland-och-aaland/fakta-om-norge> (Hämtad 2012-11-14)

Norden. Nordiska rådet

<http://www.norden.org/sv/nordiska-raadet/om-nordiska-raadet/varfoer-nordiska-raadet> (Hämtad 2012-11-14)

Övriga

Council on foreign relations (2012). Cameron, Fraser *The European Union as a Model for Regional Integration*.

<http://www.cfr.org/eu/european-union-model-regional-integration/p22935> (Hämtad 2013-01-02)

Danmarks statistik. Udenrigshandel

<http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/udenrigshandel/udenrigshandel-med-varer.aspx> (Hämtad 2012-11-12)

Dansk produktion. Danmark

<http://danskproduktion.dk/danmark.html> (Hämtad 2012-11-12)

Danskebank. Kort

<http://danskebank.dk/da-dk/Privat/Kort/Pages/Kort.aspx> (Hämtad 2013-01-03)

<http://www.danskebank.se/sv-se/privat/Kort/Pages/Kort.aspx> (Hämtad 2013-01-03)

Europeiska unionen. Schengenavtalet

http://europa.eu/youreurope/citizens/travel/entry-exit/index_sv.htm (Hämtad 2012-11-14)

EU-upplysningen vid Sveriges riksdag (2012). *EU vill se lägre bolån och flexibla löner i Sverige.*

<http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/Sverige-i-EU-I-fokus/EU-vill-se-lagre-bolan-och-flexibla-loner-i-Sverige/> (Hämtad 2012-11-12)

Forex. Prislista och villkor

<http://www.forex.se/Valuta/Prislista/> (Hämtad 2013-01-07)

Regeringen. Danmark

<http://regeringen.se/sb/d/5472/a/42477> (Hämtad 2012-11-15)

Riksbanken. Växelkurs 2007-2011

<http://www.riksbank.se/sv/Rantor-och-valutakurser/Sok-rantor-och-valutakurser/?g130-SEKDKKPMI=on&from=2007-01-02&to=2012-11-22&f=Year&cAverage=Average&s=Comma#search> (Hämtad 2012-11-19)

Skogsstyrelsen. Produktion

<http://www.skogsstyrelsen.se/produktion> (Hämtad 2012-11-12)

Swedbank. Våra kort

<http://www.swedbank.se/privat/kort-och-betalningar/kort/index.htm> (Hämtad 2013-01-03)

<http://www.swedbank.dk/privat/kort-og-betalinger/visa-dankort/index.htm> (Hämtad 2013-01-03)

Örestat. Pendling över sundet

<http://www.orestat.se/da/node/106> (Hämtad 2012-11-19)

Öresundsinstitutet. Kort om ÖI.

<http://www.oresundsinstitutet.org/om-oresundsinstitutet/kort-om-oi/> (Hämtad 2012-11-07)

Öresund Direkt. Om oss.

<http://www.oresunddirekt.se/oresunddirektse/om-oss/om-oss> (Hämtad 2012-11-07)

Elektroniska tidningsartiklar

Grubel, Herbert G. (1970). The Theory of Optimum Currency Areas. *The Canadian Journal of Economics*, Vol. 3. Nr. 2, s. 318-324. <http://www.jstor.org/stable/133681> (Hämtad 2012-11-08)

Jonung, Lars & Sjöholm, Fredrik (1997). Hur ser ett "optimalt" valutaområde ut för Sverige. *Ekonomisk Debatt*, årg 25 nr. 5 (Hämtad 2012-11-08)

Mundell, Robert A. (1961). A Theory of Optimum Currency Areas. *The American Economic Review*. Vol. 51, Nr. 4, s. 657-665.
<http://www.jstor.org/stable/1812792> (Hämtad 2012-11-08)